

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 5 – 6 (548 – 549) година XLIII

3 юни 2025 година

Пловдивският университет е в топ 3 сред висшите училища в България

В данните, изнесени през 2025 г. от независимата институция EduRank, оценяваща университетите в цял свят по наукометрични показатели, Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ заема престижното трето място сред българските висши училища. Преди пловдивската алма-матер са Софийският университет „Св. Климент Охридски“ и Техническият университет – София. В световната класация са включени 47 български висши училища.

EduRank.org е независима класация, базирана на ексцерпирани показатели за близо петнадесет хиляди университета от двеста държави. Институцията използва най-голямата в света база данни за научни трудове, включваща около сто хиляди научни публикации и близо три милиона цитирания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science, като по този начин класира университетите в 246 изследователски направления.

На стр. 2 ➡

Стр. 28

30 години от създаването на специалността „Педагогика на обучението по физическо възпитание“

В Броя ще прозетете още:

- ▶ Пловдивският университет с престижно отличие за принос към интелектуалната собственост и иновационното развитие на България
- ▶ Участници от пет държави се включиха във второто издание на „Революции и еволюции“

- ▶ С богата програма Юридическият факултет отбеляза Деня на конституцията
- ▶ Как Иван Вазов дописва песента за Борислав
- ▶ Тимът на Физико-технологичния факултет спечели първо място в престижен хакатон

Пловдивският университет е в топ 3 сред висшите училища в България според данните на EduRank

➔ От стр. 1

По метричните показатели, които независимата платформа отчита, след Пловдивският университет се нареждат Нов български университет, Медицинският университет в София, Русенският университет, както и Университетът за национално и световно стопанство. В световен план първите дванадесет позиции са отредени за университети в САЩ, а в топ три са Университетът в Харвард, Станфордският университет и Университетът в Мичиган.

Според EduRank с най-голяма популярност са публикациите на учените от ПУ „Паисий Хилендарски“ в областта на физиката, химията, биологията, инженерните науки, социалните, компютърните

на научноизследователската работа на академичния състав са ключов фактор за високия рейтинг на ПУ, което се отчита и от независимата платформа EduRank.

науки и др.

Отдел „Научноизследователска дейност“ към Пловдивският университет отчита сериозен ръст в научната продукция на преподавателите през последните години. Броят на публикациите и цитиранията, реферирани и индексирани в световните бази данни Scopus и Web of Science, е нараснал значително.

Без съмнение добрата кадрова политика, както и цялостната визия на университетското ръководство по отношение

Подкрепа за развитие на проектна докторантура за 23 млади учени, които са избрани с конкурс

С пълна институционална подкрепа и засилен интерес от кандидатстващите успешно приключи конкурсната процедура по проекта „Подкрепа за развитие на проектна докторантура на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, финансиран от Програма „Образование“ 2021–2027, съфинансирана от Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+). Новозачислените 23 докторанти започват обучението си по проекта, ориентиран изцяло към създаване на ново поколение учени – с иновативно мислене и същевременно целенасочено обвързани с реалните потребности на обществото и с практиката.

Процедурата стартира на 28 януари 2025 г. с публикуването на информацията за конкурса в специализирания сайт на отдел „Развитие на академичния състав и докторантури“ при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Кандидатите преминаха през обективна и прозрачна процедура по подбор чрез провеждане на конкурсни изпити в осем основни звена на университета съгласно академичните изисквания и стратегическите цели на проекта – развитие на кадри в контекста на индустрия 5.0, зеления преход, синия растеж и приоритетните области на интелигентната специализация на регионално и национално ниво.

След заседания на комисии, проведени конкурсни изпити и взети решения от факултетните съвети от 1 май 2025 г. със заповед на ректора проф. д-р Румен Младенов бяха зачислени 23 докторанти. Изследванията им ще се провеждат по 20 акредитирани докторски програми в 11 професионални направления.

Ето и избраните докторанти по факултети.

Педагогически факултет: Елизабет Вартанян – *Теория на възпитанието и дидактика*; Цветослава Траянова – *Приобщаващо образование*; Ангелина Ангелова – *Педагогическа и възрастова психология*; Росица Шуманова-Палешникова – *Специална психология*.

Съфинансирано от
Европейския съюз

ПРОГРАМА
ОБРАЗОВАНИЕ
2021-2027

Физико-технологичен факултет: Сицилия Попова – *Методика на обучението по физика*; Неделина Пънкина – *Физика на кондензираната материя*; Емилиян Бакърджиев и Стоян Даскалов – *Автоматизация в нематериалната сфера*.

Химически факултет: Емин Еминов – *Физикохимия*.

Биологически факултет: Станислав Стоянов и Петър Пенков – *Биохимия*; Катерина Младенова – *Клетъчна биология*.

Филологически факултет: Борис Бисеров – *Българска литература*; Виолета Тошова – *Съвременен български език*.

Философско-исторически факултет: Костадин Михайлов – *Етнология*; Милена Драгова – *Социална антропология*; Анелия Йончева и Любомира Кадиева – *Социология*.

Юридически факултет: Пламена Чочева – *Наказателен процес*; Милен Иванов – *Трудово право и общественно осигуряване*; Соня Кавръкова – *Международно частно право*.

Факултет по икономически и социални науки: Галина Русева – *Икономика и управление (индустрия)*; Ясен Петков – *Финанси и счетоводство*.

В рамките на проекта бе иницирано разработването на интердисциплинарни и мултидисциплинарни курсове за докторанти, насочени към развитието на изследователски умения и академична етика. Ключова роля в изпълнението им има университетският център *Academia luventutis*, в който ще се организират, проведат и финализират съответните курсове.

Пловдивският университет продължава изпълнението на дейностите по проекта, ориентирани в посока към създаване на нови възможности за младите учени, изграждане на устойчива академична среда и подпомагане на икономическото и социалното развитие чрез наука, иновации и партньорства.

Пловдивският университет с престижно отличие за принос към интелектуалната собственост и иновационното развитие на България

Доц. д-р Даниела ПАСТАРМАДЖИЕВА

Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ беше отличен като едно от водещите висши училища в страната по брой обекти на интелектуална собственост в периода 2020 – 2024 г. Призът бе връчен в рамките на официалната церемония по представянето на **първата Национална карта на интелектуалната собственост в Република България**. Събитието бе организирано от Института по интелектуална собственост и технологичен трансфер към Университета за национално и световно стопанство в партньорство с ключови държавни и научни институции – Министерството на културата, Патентното ведомство, Националния статистически институт, Националното сдружение на общините в Република България и Националната асоциация на председателите на общински съвети.

Създадена за първи път не само в България, но и в рамките на Европейския съюз, Националната карта е резултат от мащабно изследване, обхванало 265 общини и анализирано 23 показателя, свързани с интелектуалната и индустриалната собственост. Тя служи като стратегически инструмент за вземане на информирани решения в сферите на иновациите, образованието, културата и регионалното развитие.

В рамките на проекта Пловдивският университет беше класиран в **топ 5 на висшите училища с най-много обекти на интелектуална собственост**, включително патенти и полезни модели, което подчертава неговата активна роля в насърчаването на иновациите наред с научния и технологичния прогрес. Сертификатът за това високо постижение беше връчен на заместник-

Представителите на Пловдивския университет – доц. Димитър Деков и доц. Борян Янев (първите от ляво) по време на награждаването

ректора доц. д-р Борян Янев, който получи отличието от името на ректора проф. д-р Румен Младенов, заедно с доц. д-р Димитър Деков, директор на Офиса за технологичен трансфер към ПУ. Сред официалните гости на събитието бяха президентът на Република България Румен Радев, представители на дипломатически мисии, министри, народни представители, кметове и представители на академичната общност.

Пловдивският университет утвърждава позицията си като водещ център за знание, иновации и технологичен трансфер в страната, доказвайки, че интелектуалната собственост е не само академична ценност, но и двигател на устойчиво развитие.

Международната конференция „Изкуственият интелект като мост между традиции и бъдеще“

Български учители от цял свят се събраха, за да обсъдят приложението на изкуствения интелект в образованието в рамките на международната конференция „Изкуственият интелект като мост между традиции и бъдеще“. Събитието се проведе от 4 до 6 април 2025 г. в рамките на националната програма на МОН „Роден език и култура зад граница“. Главен организатор беше Българското неделно училище „Найден Геров“ в Лондон с подкрепата на Посолството на Република България в Обединеното кралство и на други партньорски институции, сред които и ПУ „Паисий Хилендарски“. Събитието се проведе под патронажа на г-жа Илияна Йотова – вицепрезидент на Република България.

В Майсини хаус форума откри г-жа Илияна Бояджиева-Смит – директор на Българското неделно училище „Найден Геров“ в Лондон. Включиха се и г-жа Ваня Балчева – директор на дирекция „Образование на българите зад граница и училищна мрежа“, д-р Йоана Драгнева – заместник-изпълнителен директор на Изпълнителната агенция за българите в чужбина, както и доц. д-р Борян Янев, заместник-ректор на ПУ „Паисий Хилендарски“, който приветства организаторите и участниците от името на проф. д-р Румен Младенов – ректор на ПУ, като представи и презентация за възможностите, които имат учениците от българските неделни училища в чужбина

Част от участниците във форума

за продължаване на висшето си образование в България.

Един от основните акценти на конференцията бе двудневното практическо обучение на Борис Михайлов (от ПУ „Паисий Хилендарски“) и Божана Михайлова (от Обучителния център „Креативност“). Екипът на „Креативност“ се фокусира върху създаването и използването на AI инструменти за персонализиране на учебно съдържание

и подобряване на преподаването по български език, литература и история.

Програмата на събитието включваше още презентации на г-жа Милена Димитрова – главен експерт в кабинета на вицепрезидента (разказ за две англичанки, благотелки на българите – „Писателката Мерсия Макдермот и лейди Емили Странфорд“, и представяне на книгата й „Десет велики българолюбци“), проф. д-р Веселка Желязкова – директор на Кирило-методиевския научен център към БАН, която онагледя дигитални ресурси на центъра, които биха били от полза при преподаването на български език и литература на учениците от българските неделни училища.

Наред с останалите лекции и презентации участниците във форума станаха свидетели на изключителен концерт, изнесен от деца, обучаващи се в българските училища на територията на гр. Лондон.

Честването на 24 май в Пловдивския университет

На 24 май 2025 година се състоя традиционното за Пловдивския университет честване на Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност, като празничната програма беше подготвена от Студентския съвет.

В ролята на водещи бяха Вяра Трифонова и Шерифе Читчи, които направиха емоционално въведение с думи в знак на почит и признателност към делото на първоучителите св. св. Кирил и Методий: „24 май е празник, какъвто нямат другите народи по света – празник на духовното извисяване, на стремежа към усъвършенстване чрез постиженията на науката и културата. Затова трябва чрез празнуването на този ден да възпитаваме у себе си любов към словото, страст към разбирането на миналото чрез езика и копнеж за съхраняване на мъдростта, заключена в думите“.

Тържественото слово на ректора на Пловдивския университет проф. д-р Румен Младенов беше огласено от заместник-ректора доц. д-р Борян Янев. С празнични слова към академичната общност на пловдивската алма-матер се обърнаха също председателят на

Чаровните водещи заедно със заместник-ректорите проф. д-р Пламен Стоянов, проф. д-р Невена Милева и доц. д-р Борян Янев

(Българска филология, 1. курс); трета награда – Ламбрета Тапалилова (Маркетинг, 2. курс); поощрителна награда – Ангелина Табанджова (Българска филология, 3. курс). За съжаление, в раздела за поезия няма наградени.

Тържеството приключи с поднасянето на венци и цветя пред паметника на патрона на Пловдивския университет св. Паисий Хилендарски.

Димитър Стоянов – председател на Студентския съвет

Уважаеми преподаватели, скъпи колеги и гости,

Днес говорим за букви, но празнуваме нещо много по-голямо. Празнуваме началото. Празнуваме същността. Празнуваме това, което ни е създало като народ – езика, писмеността, културата.

24 май не е просто дата. Той е памет. Той е избор. Памет за онези, които поставиха основите на духовния свят на славянските народи. И изборът – да продължим това дело с отговорност, с уважение и с поглед напред.

Делото на светите братя Кирил и Методий не е просто исторически факт. То е устои. Те не само са дали буквите, които пишем – те са дали път, по който да вървим. Път на знанието, на просветата, на културната принадлежност.

И именно този път избра и нашият патрон – Паисий Хилендарски. Един човек, едно перо, една история. Но какво пробуди той? Не само спомен за миналото, а сила за бъдещето. Той не се е борил с външни сили, а с безпаметността. Напомни ни, че не можем да вървим напред, ако забравим кои сме.

Да носиш името на Паисий като част от своя университет, е чест, но и задължение. Да учиш в университет, който почита духа пред формата, знанието пред външния блясък и истината пред удобството – това е привилегия.

Университетът ни е място, където думите не само се изучават, но и се осмислят. Където науката не е само знание, а ангажимент към обществото. И като студенти тук ние не просто се подготвяме за професии – ние се изграждаме като личности, които носят отговорност за думите, които ще изрекат, и за действията, които ще последват.

Днес си напомняме, че езикът ни е жива сила. Че културата не е украса, а основа. Че учителят, книгата, и делото на всички будители трябва да бъдат пазени – не само в речи като тази, а в ежедневните ни избори.

Празникът на словото не е само ден в календара – той е мерило за зрелостта на един народ. И когато виждам тук събрани млади хора с ясни очи и мислещи сърца, вярвам, че този празник има смисъл.

Нека днес не просто празнуваме буквите, а осъзнаем тяхната сила. Нека носим знанието с достойнство и културата – с вяра. Честит 24 май! Честит празник на духа, на паметта и на пътя, който продължава!

Ангелина Табанджова – Българска филология, 3. курс

Уважаеми колеги, скъпи гости,
Позволете ми да припомня какво казва св. Кирил:

„Не пада ли от Бога дъжд еднакво за всички? Също и слънцето не греє ли на всички? Не дишаме ли всички еднакво въздух? Как вие не се срамувате, като определяте само три езика, а искате всички други племена и народи да бъдат слепи и глухи?“.

С тези думи Константин-Кирил Философ доказва, че словото и културата са изключителното право, което всеки народ притежава. Това достойнство окрилява хората и дава възможността да се гради самосъзнание – това, което всъщност носи свобода.

И днес сме тук. Заедно чествуваме 24 май – мисъл, смисъл, светлина. В този Празник на празниците се прекланяме пред светлото дело на всички, подарили ни вяра и надежда в по-доброто бъдеще. Благодарение на светите братя ние, българите, имаме възможността да превърнем знанието в духовна и национална политика.

Правим поклон пред стореното от всички, създали от нас хора с чувство за принадлежност, вяра и сила. Благодарности към тези, претворили реч от нашето мълчание, създали народ от нашата общност. Този народ си спомня свещения миг, в който светлината на словото побеждава мрака на незнанието и самотата.

Ние, студентите от Клуба за публична реч „Агора“ и Факултетния студентски съвет към Филологическия факултет, вярваме, че словото е най-великото оръжие, защото то гради мостове между умовете и сърцата ни, брани истината и разширява мирогледа. За нас думите носят тежестта на историята и красотата на бъдещето.

Заради всичко това нека продължим да говорим – с ум, страст и отговорност, защото словото е дар, който трябва да се изрича с гордост и обич. Словото е дъхът на нашето същество – не звук, а светлина; не знак, а следа.

Ние, младите гласове на „Агора“, вярваме в неговата сила и благодарим на всички, които го носят с любов – учителите, творците, българите.

Тържествено слово на проф. д-р Румен Младенов – ректор на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Скъпи колеги, скъпи студенти и гости на празника на Пловдивския университет,

Позволете ми най-искрено и сърдечно да ви поздравя от името на академичното ръководство на университета с един от най-значимите празници не само за българите – Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност. Защото, както казва Патриархът на българската литература, „и ний сме дали нещо на света“. Казва го в одата си за Паисий, патрона на нашата пловдивска алма-матер. Случайно или не, именно нашият Пловдив първи в света чества светите братя през 1851 година.

Със сигурност обаче не е случайно, че солунските братя са светци и равноапостоли. Не само заради буквите. Със сигурност не е случайно, че папа Франциск ги наричаше „мост между Изтока и Запада, между народи и култури, символ на диалог и мир“. Дали е случайно също, че през 1980-а папа Йоан Павел II обяви Кирил и Методий за съпокровители на цяла Европа, а няколко години по-късно в енцикликата си *Slavorum Apostoli* говори за тях като за духовен мост между културните и религиозните традиции на Източна и Западна Европа и като отци на вярата и културата на всички славянски народи.

Много са световните изследователи, които почитат и обичат България заради делото на светите ни равноапостоли. Един от тях е френският лингвист и специалист по българска литература проф. Роже Бернар, според когото, „спасявайки делото на св. св. Кирил и Методий, България е заслужила признателността и уважението не само на славянските народи, но и на света. И това ще бъде така, докато човечеството влага истинско съдържание в думите *напредък, култура и човечност*“. Руският академик Дмитрий Лихачов

Проф. д-р Румен Младенов

също обожаваше нашата страна. Той я нарече „държавата на духа“ и казваше: „Държавата на духа е създадена от Кирил и Методий... Не забравяйте, че вие, българите, сте най-древната от съществуващите сега културни нации в Европа и в целия свят. Много вече е отминало, отишли са си Древният Рим и Древна Гърция, отишла си е Византия. България е съществена част от най-старата култура сред европейските страни“. Според немския византолог Йоханес Ирмшер пък създаването на славянската писменост е едно от най-значимите културни събития в историята на Европа.

Уважаеми колеги,

На този ден няма да повтарям как няколко милиона души по света от над 20 държави ползват кирилицата. Ще припомня обаче, че точно учениците на Кирил и Методий в края на IX и началото на X век създават мощни книжовни школи, които на практика са действали като университети, още тогава... Много са поводите за гордост на 24 май и аз призовавам да пазим грижливо и отговорно това, което имаме, за идните поколения. Така както вярата, културата, словото са съхранили нас (а и не само нас) като народ и държава в продължение на толкова много столетия. Радвам се, че на днешния празник има представители от всички сфери на науката. Това е така, защото писмеността и словото са инструмент и оръдие на всяка наука, както и на всяка ситуация от ежедневието на човека.

Още веднъж, честит празник на всички, ангажирани с образованието и културата, на всички, които посвещават труда си на словото и просветата! На всички, които ползват буквите и думите с обич и гордост!

Честит 24 май!

Фотохроника на празника

Близо 1300 абсолвенти се дипломираха в Педагогическия факултет

На тържествена церемония Педагогическият факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ официално дипломира 1271 абсолвенти. Сред тях 581 са бакалаври, а 690 – магистри, завършили 17 бакалавърски и 31 магистърски програми. Всички отличници получиха грамота, подарък и почетен плакет като признание за техния висок академичен успех и отдаденост през годините на обучение.

В своето приветствено слово проф. д-р Владимир Ангелова, декан на Педагогическия факултет и заместник-ректор по качество и атестация на университета, подчерта значението на този ден и ролята на завършващите в съвременното общество: „Завършването на висшето образование е повече от административен финал. Това е преход към нов етап от живота – към отговорности, които ще изискват не просто знания, а и стойностна личностна ангажираност, морал и стремеж към развитие. Вие сте представители на едни от най-смислените, креативни и хуманни професии – учители, психолози, социални работници, артисти, музиканти, дизайнери... Бъдете светлината, от която другите имат нужда! Бъдете промяната, която искате да видите в света!“

Деканът проф. Владимир Ангелова връчва дипломите на отличниците

„Гласът на България“ Петя Панева – възпитаничка на факултета, отправя музикален поздрав към абсолвентите

фесии – учители, психолози, социални работници, артисти, музиканти, дизайнери... Бъдете светлината, от която другите имат нужда! Бъдете промяната, която искате да видите в света!“

Артистичен елемент в тържествената церемония внесоха студенти от различни музикални специалности на факултета, които поздравиха абсолвентите.

Еднакъв брой отличници бакалаври и магистри във ФИСН тази година

Отличниците както в бакалавърските, така и в магистърските програми на Факултета по икономически и социални науки в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ са 68. Сред магистрите има и трима пълни отличници с успех 6,00. Това стана ясно по време на тържественото дипломиране на абсолвентите на факултета от випуск 2024, които са почти 700. Те се обучаваха в повече от 25 бакалавърски и магистърски програми. За сравнение – при създаването си преди 31 години Факултетът по икономически и социални науки стартира с едва две специалности и около 200 студенти, а днес броят на специалностите и студентите е нараснал над 15 пъти.

Припомняме, че в третото десетилетие от основаването си Факултетът по икономически и социални науки се похвали с рекорден прием от 930 първокурсници и близо 3000 обучаващи се студенти.

На официалната церемония по дипломиране на абсолвентите деканът на факултета доц. д-р Маргарита Русева подчерта с гордост, че значителна част от преподавателския състав, включително и самата тя, са възпитаници на ФИСН. Доц. Русева изтъкна и високия процент на завършилите, които успешно намират реализация по специалността си. От името на ректорското ръководство абсолвентите бяха приветствани от заместник-ректора на Пловдивския университет проф. Станимир

Деканът доц. Маргарита Русева връчва дипломата на Снежина Сулева – една от знаковиите студентки във факултета

Кабаиванов – също възпитаник на ФИСН и негов ръководител в продължение на осем години.

Тържествената промоция в Биологическия факултет

273 бакалаври от 10 специалности и 272 магистри от други 13 програми на Биологическия факултет при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ получиха официално дипломите си на празнична церемония. От името на ректорското ръководство абсолвентите бяха приветствани от заместник-ректора по учебната дейност на Пловдивския университет проф. д-р Пламен Стоянов.

Деканът на факултета проф. д-р Велизар Гочев пожела на студентите успешна реализация и подчерта, че смисълът на образованието е в това да изгражда у хората критично

Деканът проф. Велизар Гочев връчва дипломата на един от отличниците на випуска

мислене и възможност за самостоятелно и независимо вземане на мотивирани решения. Деканът поздрави и всички присъстващи родители, като призова абсолвентите да им благодарят с аплодисменти.

Два юбилея бяха тържествено отбелязани в Румъния – 280 години от основаването на първото българско училище и 200 години от издаването на „Рибния буквар“

Д-р Петър ГРАМАТИКОВ

Празникът на българското училище, на всички ученици и учители – 24 май, бе началото на юбилейните дни по случай 280 години от основаването на първото българско училище в света, носещо името на книжовниците и първоучители св. св. Кирил и Методий, в Стар Бешенов – Румъния.

Този празник бе отбелязан на 23 май от най-голямата и най-стара запазена българска диаспора в Румъния, наброяваща 3500 българи, намираща се в областта Банат, Трансилвания, включваща Стар Бешенов, Винга и Тимишоара. Тези селища са център на българщината и кътчето, запазило душата на България вече над 300 години.

За банатските българи Денят на светите братя Кирил и Методий е изключителен празник. През 2015 г. в румънския парламент е приет закон, с който 24 май е обявен за Ден на българския език в Румъния.

Събитието се проведе под егидата на Н. Пр. Радко Влайков – извънреден и пълномощен посланик на Република България в Румъния, и с подкрепата на г-н Георги Наков – депутат от българското национално малцинство в румънския парламент, лидер на Съюза на банатските българи и почетен консул на България в гр. Тимишоара.

Честването в Стар Бешенов, където тържествено бе отбелязан патронният празник на Теоретическия лицей „Св. св. Кирил и Методий“ – Дудещий Веки, се състоя в Дома на културата „Яку Ронков“ – носещ името на първия учител по български език в областта Банат. Гимназията е открита през 1745 г. и от тогава до днес няма нито една година прекъсване на учебния процес. (Априловската гимназия,

първото светско училище в поробена България, е основана 90 г. по-късно, през 1835 г.). Гимназията тук е единственото училище в Румъния, в което български език се учи от детската градина до 12. клас.

Изключително силен акцент в рамките на тържествата бе отбелязването на 200-годишнината от издаването на първия български учебник – „Рибният буквар“ на д-р Петър Берон. С оглед на свързаността и жизнения път на големия български

общественик и будител с различни градове в Румъния, както и поради огромния му принос за запазването на българската традиция и слово двувековният юбилей бе включен в списъка на бележитите годишнини по линия на ЮНЕСКО по инициатива на България, подкрепена от Румъния и Франция. Националната комисия на Република България за ЮНЕСКО също дава патронаж на честването. В културния център „Карол Телбиз“, носещ името на най-младия и най-важен кмет в историята на банатските българи, се състоя премиерата пред широка аудитория на юбилейния тритомник с произведения на д-р Петър

Д-р Петър Граматиков представя юбилейния тритомник на Петър Берон

Берон, излязъл със знака на пловдивското издателство „НИТОН“. Публиката се запозна и с други издания от наши възрожденци, като Г. С. Раковски и Петко Славейков (екземпляри от които, както и от юбилейната трилогия, бяха дарени на българските читатели в Румъния). За българската общност имаше подготвени безплатни брошури за значимата годишнина и за съдържанието на сборника. Състоя се и премиерна прожекция на документален филм за личността и делото на д-р Петър Берон, за този „достоеен наследник на Хумбулта“, както Славейков нарича д-р Берон в некролога за него от май 1871 г.

Майсторски клас на проф. д-р Емилия Друмева, посветен на Конституцията на Република България

Малко преди великденските празници излезе от печат и вече е в книжарниците допълнено и преработено шесто издание на книгата учебник „Конституционно право“ от проф. д-р Емилия Друмева, уважаван университетски преподавател и конституционен съдия (2003 – 2012). Тя осмисля и проследява значимите събития, отразяващи динамиката и еволюцията в съвременното конституционно пространство, и има за цел да улесни изучаването и съхраняването на добрите национални традиции, да насърчава запознаването с работещи решения от други европейски страни.

Проф. Емилия Друмева

По този повод и във връзка с инициативата „Дни на конституцията“, организирана от Юридическия факултет на Пловдивския университет, проф. Емилия Друмева проведе майсторски клас по конституционно право. Пред препълнената 6. аудитория тя представи значимите за конституционното право факти и събития, които са намерили място и в приносното шесто издание на книгата „Конституционно право“. След продължилото над 120 минути изложение проф. Друмева лично подписа книгите на всички, които търпеливо изчакаха дългата опашка, за да получат автограф.

Новото допълнено и преработено шесто издание на „Конституционно право“ продължава представянето на българското конституционно право и практика, както и основни черти на конституционализма по света. Материята обаче е актуализирана и разширена (българската конституционна идентичност, конституционализмът на Австрия и др.), като изданието отразява най-актуалните промени в конституционното пространство, вкл.

Майсторският клас на проф. Емилия Друмева

детайли на VI поправка на конституцията, която засегна в ширина и дълбочина парламентарната форма на държавно управление и бе обявена от Конституционния съд в голямата си част за противоконституционна. Шестото издание на „Конституционно право“ продължава да бъде единственият труд, в който читателят може да намери детайлно описание на често обсъждания „метод Хеър/Нимайер“, на методиката за изчисляване на резултата от парламентарни избори и графична схема на правосъдието в съвременна България, вкл. прокуратура и следствени органи, а конституционно прокламираните отделни основни права и задължения на гражданите са разгледани в блокове.

Книгата учебник е адресирана към студентите по право, практикуващите юристи и към всички, интересувани се как е устроена и как функционира съвременна България като конституционна държава. Шестото издание приближава конституционното право до гражданина, като държи будно съзнанието му и го прави съпричастен към решаването на проблемите на обществото.

Академичен форум на юриста за есе на тема „Справедливост и право“

Докт. Ивелина КОЖУХАРОВА

В рамките на Дните на конституцията (14 – 16 април), организирани от Юридическия факултет, на 16 април – празника на конституцията и на юриста – в Ректората на Пловдивския университет се проведе заключителният етап на третия поред академичен форум за есе на тема „Справедливост и право“. Той предостави възможност на студентите от ЮФ да изразят своите виждания и да ги представят пред публика – умение, изключително ценно за бъдещата им работа като юристи. Присъстваха множество гости – магистрати, представители на адвокатурата, преподаватели и студенти.

Форума откри деканът на ЮФ доц. д-р Даниела Дончева. Приветствие поднесе и съдия Мариана Шотева, председател на Пловдивския административен съд.

Участниците – над 40 студенти, повечето от тях – първокурсници, имаха възможност да проверят и приложат на практика наученото по дисциплината Академично писане. Класирането на есетата по предварително определени критерии

протече на два етапа (преди и по време на форума), при които всяко есе беше оценявано от 5-членно жури от преподаватели от ЮФ и практикуващи юристи. С огромно вълнение участниците представяха избраните от тях теми пред журито с председател проф. д.н. Малина Новкиришка и членове доц. д-р Константин Пехливанов, съдия Екатерина Роглекова от Окръжния съд – Пловдив, съдия Мариана Шотева, както и адв. Христо Калпакчиев. То отлични петимата най-добре представили се участници със специални грамоти и награди. Бяха раздадени и допълнителни награди.

Първо място спечели Лилия Дачовска с есе на тема „Справедливостта в капана на закона: между идеала и реалността“. На второ и трето място се класираха съответно Илия Чалков – с есето „Справедливостта в правото и правото в справедливостта“, и Тюлай Ахмедова – с „Правото като оръжие за справедливост: Може ли законът да промени обществото?“. Четвъртото място бе за Кадир Арслан с есето „Правото като стремеж към справедливостта“.

Обща снимка на участниците и членовете на журито

С богата програма Юридическият факултет отбелязва Деня на конституцията

С тридневен форум катедра „Публичноправни науки“ към Юридическия факултет на Пловдивския университет отбелязва 16 април – Деня на конституцията и професионален празник на българските юристи и съдебни служители. В рамките на инициативата, която се проведе от 14 до 16 април 2025 година, бяха организирани няколко събития, насочени към студенти, преподаватели, юристи и гости.

Програмата започна с майсторски клас по конституционно право на проф. Емилия Друмева – един от основателите на Юридическия факултет, юрист с дългогодишна практика в законодателната дейност на парламента, професор по конституционно право. Проф. Друмева е съдия в Конституционния съд (2003 – 2012); секретар по правни въпроси на президента (2017 – 2023); български представител в Комитета за превенция на изтезанията, както и в Консултативния комитет по Рамковата конвенция за националните малцинства към Съвета на Европа.

Студентите и преподавателите, които се включиха в модула, свързан с представянето на конституционен проект, разработен с помощта на изкуствен интелект

На 15 април бе проведена кръгла маса на тема „Еволюция на конституцията“. Участие в събитието взеха председателят на Народното събрание доц. д-р Наталия Киселова, конституционният съдия д-р Невин Фети, секретарят по правни въпроси на президента, г-н Крум Зарков, преподаватели и студенти.

От името на ректорското ръководство на ПУ доц. д-р Борян Янев, заместник-ректор по международна дейност и връзки с обществеността, както и проф. д-р Невена Милева, заместник-ректор по проектна дейност, поздравиха участниците и гостите. Деканът на Юридическия факултет доц. д-р Даниела Дончева също отправи приветствие.

Доц. Киселова направи изложение по темата за еволюцията на парламентаризма. Подчерта, че развитието на основния закон на държавата не бива да се отдалечава от руслото на това, което бащите основатели са положили при неговото приемане.

Съдия Фети акцентира върху някои знакови казуси от практиката на Конституционния съд. Подчерта, че в редица случаи кон-

Председателят на Народното събрание доц. Наталия Киселова беше специален гост на кръглата маса

ституционната юрисдикция е намирала за необходимо да изостави едно тълкуване и да възприеме ново. Основанието за това е да бъдат гарантирани конституционни ценности, като това в крайна сметка развива самата конституция. Допълни обаче, че продължават да стоят редица въпросителни, чиито отговори тепърва ще се търсят в теорията и практиката.

Господин Крум Зарков обърна внимание, че съвременното право неминуемо се развива в среда на взаимодействие между различните порядъци, което на практика отправя редица предизвикателства както към закона, така и към неговото прилагане.

Участниците в дискусията се обединиха около идеята, че всяка конституционна реформа трябва да бъде резултат от практическа необходимост и именно затова не бива да бъде гледано на конституцията като на универсален юридически инструмент за абсолютно решаване на всяка политическа ситуация в държавата.

Дните на конституцията продължиха на 16 април с представяне на конституционен проект, разработен с помощта на изкуствен интелект. Преподавателят по конституционно право от Пловдивския университет доц. д-р Христо Паунов припомни на младите юристи смисъла и мисията на тяхната професия, като подчерта, че тя е „служба в помощ на хората; създадена от човека, служеща на човека“. Под надслов „Интерактивен панел – изкуствен интелект и конституция“ форумът се фокусира върху актуални теми, свързани с дигитализацията на правната материя. В рамките на панела студенти от Юридическия факултет представиха своя иновативен проект – конституция, разработена с помощта на изкуствен интелект. Проектът впечатли с оригиналния си подход и предизвика дискусия относно потенциала на новите технологии да подпомагат създаването и тълкуването на правните норми, както и за етичните и правните граници на тяхното прилагане.

Доц. д-р Христо Паунов влезе и в ролята на гост лектор в организираната от ELSA – Пловдив, лекция дискусия на тема „(Без) спорните промени в конституцията“.

По-късно в зала „Компас“ студенти представиха свои есета по академично писане. Темата на този академичен форум беше „Справедливост и право“ (повече информация за него – в отделен материал).

Академичен форум на юриста за есе на тема...

➡ От стр. 8

на петото място се класира Рая Томова, разсъждавала по темата „Синергията на международното право и националното право в търсене на справедливост“.

Четири допълнителни специални награди раздаде председателят на Административния съд – Пловдив. Две са от името на ръководеното от нея ведомство, две – от името на Асоциацията на българските административни съдии.

Специални благодарности на участвалите във форума студен-

ти, на включилите се в оценяването на есетата преподаватели по право и практикуващи юристи, на организациите – партньори на Юридическия факултет: Адвокатската колегия – Пловдив, издателство *Сиб* и Пловдивското университетско издателство, както и на Факултетния студентски съвет!

Те всички заедно направиха този форум възможен и наситен с положителни емоции! До нови срещи на следващия Ден на конституцията!

Иновационен форум по международния проект Конструиране на образователни постижения в Европа: многослоен анализ на постиженията и неуспехите в жизнения път

Ас. д-р Дарена ХРИСТОЗОВА, гл. ас. д-р Пламен НАНОВ

Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ бе домакин на иновационен форум по международния проект CLEAR¹ – Constructing Learning Outcomes in Europe: A multi-level analysis of (under)achievement in the life course (КЛИЪР – Конструиране на образователни постижения в Европа: многослоен анализ на постиженията и неуспехите в жизнения път). Събитието, което се проведе на 15 април 2025 година, премина под надслов: „Ако зависеше от мен... Към какви резултати от обучението следва да се стремим?“, и имаше за цел:

- да бъдат обсъдени основни резултати от проекта от гледна точка на личния опит на участници с различни социални профили (експерти, практики и младежи);

- да бъдат набелязани теми и проблеми в обучението и жизнените преходи на младите хора, по които липсва надеждна информация, подкрепена с данни от изследвания;

- да бъдат формулирани препоръки към образователната, младежката и социалната политика за постигане на по-високи резултати от обучението.

В основата на събитието бе заложен принципът, че всички гледни точки са важни, всички участници са равнопоставени и имат право на мнение, като процесът на дискусия остава строго конфиденциален.

Иновационният форум бе организиран и ръководен от българския екип по проекта (доц. д-р Сийка Ковачева, ас. д-р Дарена Христозова и гл. ас. д-р Пламен Нанов). В началото изследователите споделиха пред участниците основни констатации и резултати за България. Във втората част бяха формирани три дискуссионни групи, разпределени в три различни зали и ръководени от представител на екипа. Групите бяха съставени на случаен принцип от младежи, експерти в сферата на образованието и представители на местната власт и неправителствените организации, като се постигна максимално разнообразие по отношение на социалния профил на участниците. Груповата работа бе фокусирана върху обсъждането на ключови предизвикателства и възможности пред българската образователна система. Финалната част завърши с представяне на основни акценти от груповите дискусии и окончателни изказвания от страна на екипа и участниците.

Въпреки че трите групови дискусии се фокусираха върху различни ключови констатации на проекта, се повдигнаха много общи теми и въпроси, което показва, че е необходима по-добра комуникация между всички участващи страни в образователната политика в България. Бяха идентифицирани няколко важни проб-

Представяне на основни резултати от проекта

лема в българската образователна система, като участниците предложиха и конкретни начини за тяхното разрешаване.

Първо, необходимост от системна реформа. Общата нагласа е, че настоящата образователна система не е достатъчно гъвкава и не отговаря на индивидуалните нужди на обучаващите се. Сред предложенията за възможни решения се откриха: включване на всички заинтересовани страни в дискусиите за промени в образователната система; повече свобода за учителите при избора на методи и темпо на преподаване; индивидуализиране на образователните пътища според интересите на обучаващите се; децентрализация на образованието, за да се отчетат по-добре спецификите на различните общности и индивидуалните потребности на учениците на местно и регионално ниво.

Второ, засилване на ролята на неформалното и практическото обучение. Участниците се съгласиха, че неформалното образование и доброволството са ключови компоненти за придобиване на „меки умения“, като работа в екип, комуникативни умения и социална ангажираност. Бяха предложени няколко идеи: разширяване на възможностите за доброволен труд сред учениците в сътрудничество с неправителствени организации, културни, религиозни и спортни институции, както и включване на повече практически и интердисциплинарни предмети в средното образование, които биха подготвили учениците за реалния живот.

Трето, въпроси, свързани със стандартизирането и количественото оценяване на резултатите от обучението. Дискусиите стигнаха до констатацията, че настоящата форма на оценяване ограничава потенциала на учениците, игнорира индивидуалния контекст и социалната уязвимост и не отговаря адекватно на емоционалните и психологическите нужди на младите хора. Този проблем би могъл да се реши, ако се приложи по-персонализиран подход към учениците, засили се комуникацията между родители и учители, разшири се броят на експертите в училищата, които могат да предоставят адекватна подкрепа на подрастващите при справяне с емоционални проблеми.

Четвърто, мотивацията на учителите и учениците. Основен извод от дискусията бе свързан с това, че ниската мотивация сред учениците често се дължи на остарели методи на преподаване, липса на учители, които могат да събудят интерес към учебното съдържание, и недоверие в качеството на професионалната компетентност на учителите. Това би могло да се промени, ако се заси-

Обща дискусия на изводите от груповата работа

¹ Изследователският проект „Конструиране на образователни постижения в Европа: многослоен анализ на постиженията и неуспехите в жизнения път“ (КЛИЪР) изследва факторите, които влияят върху качеството на резултатите от обучението в европейските региони. Проектът е разработен като многослойно проучване със смесена методология и с трансверсални елементи на участие. Проведен в продължение на три години (2022 – 2025 г.) в осем страни от ЕС – Австрия, България, Финландия, Германия, Гърция, Италия, Португалия, Испания, проектът има за цел да стимулира иновативни политически решения и да подобри социалната възходяща мобилност на младите хора. За повече информация посетете нашия уебсайт: <https://clear-horizon.eu/>. Този проект е финансиран от програмата на Европейския съюз за финансиране на научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ в рамките на споразумение за безвъзмездна помощ № 101061155.

Традиционният исторически QUIZ отново събра пловдивски ученици в нашата алма-матер

Кристиян ЛЪСКОВ

За поредна година Пловдивският университет домакинства традиционния за институцията ученически QUIZ с разпознаваемия вече надслов: „Познаваш ли историята?“. В съботния ден на 3 май 2025 година децата от елитни пловдивски училища премериха сили на полето на знанието в оспорвано състезание помежду си, организирано от катедра „История и археология“. Оживление и трепет изпълни коридорите на Ректората в почивния ден, а 10. аудитория се оказа тясна за участниците и гостите на събитието. Всичко предвещаваше състезанието да се превърне в истински празник, обединяващ ученици, учители, университетски преподаватели, студенти и гости.

С двоен устрем към победата се отправиха отборите на Математическата гимназия „Акад. Кирил Попов“ с наставник г-н Тенчо Димитров, възпитаник на катедрата. Два отбора излъчи и Езиковата гимназия „Иван Вазов“, подкрепяни от техните учители Илко Василев, Стоянка Рангелова и Диана Георгиева. С най-много опит и неизменно участие във всички издания са представителите на Хуманитарната гимназия „Св. св. Кирил и Методий“ с учител Ралица Димитрова, които защитаваха титлата си от миналогодишното издание. С поредна своя изява в този формат бяха и гимназистите на СУ „Св. Патриарх Евтимий“, водени от младия колега г-н Камен Христосков. И тази година студентите се включиха с ентузиазъм, като спомогнаха за провеждането на състезанието. Водещи на викторината бяха второкурсниците Ивелина Мазьлова и Валентин Илиев от специалността „История и чужд език“, а Габриела Апостолова от специалността „История“ и Мария Ангелова от „История и културно наследство“ поеха смело голямата отговорност да са част от журито.

Викторината, която тази година включваше цели 55 въпроса, протече в няколко кръга, които изпитаха и провокираха мисленето и познанията на гимназистите. Първият кръг се състоеше от въпроси от типа „вярно или грешно“ и такива на тестови принцип. Вторият кръг – „Опознай Родината, за да я обикнеш“, беше тематичен и включ-

Участниците и организаторите на състезанието

ваше въпроси от затворен и отворен тип. Най-голямо затруднение и изненади поднесе последният кръг, който изпита в най-голяма степен логиката и знанията на децата. Кулминацията на състезанието настъпи, когато стана ясно, че за всяко едно от призовите места спорят с равен брой точки по два отбора. Драматична серия от допълнителни въпроси развърза този възел. В сблъсък бяло срещу черно възпитаниците на Математическата гимназия си оспорваха първото място. Така победител от „дузпите“ излезе отбор „Бялата гвардия“, а след тях застана отбор „Черната чума“. Отново след драматичен двубой почетното трето място заслужено заеха „Матушка Рус“ от ЕГ „Иван Вазов“, а миналогодишните победители от отбор „Лабрис“ трябваше да се примират с четвъртата позиция. Крайното класиране оформиха „Мразим да мислим“ и „Лиляната“ – възпитаници съответно на ЕГ „Иван Вазов“ и СУ „Св. Патриарх Евтимий“.

Тазгодишният QUIZ изпита знанията и на публиката, като най-бързите и досетливи сред тях получиха награди. С парични награди, книги и грамоти бяха наградени и участниците в състезанието.

Главните герои в инициативата на катедра „История и археология“ и тази година бяха доц. д-р Димитър Димитров и хон. ас. д-р Теодора Георгиева. Ценна подкрепа оказаха също Университетската библиотека в лицето на Димитър Родозов и членовете на СИАК „Проф. Велизар Велков“, които се включиха дейно в организацията на мероприятиято.

Много снимки с любимите учители, които заслужиха благодарности за своята отдаденост и професионализъм, поставиха последните акорди на този емоционален ден, в края на който се разделяме, уверени, че красивите пътеки на познанието ще ни срещнат отново.

➔ **От стр. 10**

Иновационен форум...

ли обучението на учителите във висшето образование и се въведе прозрачна система за подбор на учители.

Участниците имаха възможност да посочат кои чувствителни теми, свързани с образователната система, не са достатъчно проучени и не са намерили своето полагащо се място в обществената дебат. Въз основа на трите групови дискусии бяха идентифицирани дефицити в следните теми: връзката ученик – родител – училище; психично и физическо здраве на учениците; ефективни модели за кариерно ориентиране; добри практики за работа с талантиливи ученици; проучване на ученическите общности, тяхната вътрешна динамика и удовлетвореност от учебния процес.

Груповите дискусии стимулираха и извеждането на конкретни препоръки към образователната политика. Предложенията включват: по-голям фокус върху значението на неформалното образование и неговото валидиране; включване на всички заинтересовани страни в обсъждането на промените в образователната система; по-силен акцент върху придобиването на „меки умения“ сред младите хора; подобряване на професионалното обучение на учителите и прилагане на критерии за подбор при започване на работа като учител; възможности за обучение на младите хора според техните специфични умения и интереси; засилване на комуникацията между родители и учители – предоставяне на родителите на пове-

че информация за уменията на децата им; повече подкрепа и насърчение за придобиване на

допълнителни (повече от учебните) знания от учениците; повече свобода на учителите да избират методите и темпото на преподаване; повече професионалисти в училищата, които биха могли да помогнат на младите хора да се справят с емоционалните проблеми, както и по-целенасочено обучение на учителите за ранно разпознаване на психологическите проблеми; намаляване на броя на учениците в клас (формиране на по-малки класове).

Участниците в иновационния форум бяха много активни както в груповите дискусии, така и в заключителната обща дискусия. Мнозинството изрази желание и готовност да участва в подобни събития в бъдеще. Всички се съгласиха, че срещите на различни актьори в образователния процес: млади хора, преподаватели, социални работници, местни политици и дейци от нестопанския сектор, по подобни теми са важни и трябва да се организират редовно.

Дискусите показваха ясно желание за промяна – както от страна на младите хора, така и от страна на професионалистите в системата. Образованието не трябва да бъде просто трансфер на знания, а пространство за развитие, подкрепа и откриване на личностния потенциал. Това изисква политическа воля, междусекторно сътрудничество и активно участие на всички заинтересовани страни.

Кръглата маса, посветена на българистиката в Букурещ, е част от цикъл, чиято цел е изготвянето на национална стратегия за развитието на българистиката по света

Траяна ЛАТЕВА

В Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе кръгла маса на тема „Българистиката в Букурещ – академични траектории, изследователски перспективи“, зад чието инициране стои екипът на пловдивското висше училище, работещ по Националната научна програма „Развитие и утвърждаване на Българистиката в чужбина“, ръководен от проф. д.ф.н. Любка Липчева-Пранджева. Мероприятието, което се състоя на 27 март 2025 година, се явява логично и необходимо продължение на поредицата от академични срещи от сходно естество, реализирани през изминалите няколко години с участието на българисти от Полша, Унгария, Гърция и Америка.

Встъпителните думи на проф. Липчева-Пранджева очертах периметъра на досегашните дейности и целевите ориентири. Тя припомни, че при стартирането на научната програма преди три години утвърденото впечатление е било, че българистиката се намира в „насилпно състояние“, обуславящо абсолютната несигурност по отношение на степента на функциониране на отделните центрове, в които въпросната научноизследователска област се развива във всички свои форми и вариации – от наченки на присъствие на българска култура до пълно академично разгръщане на класическата филологическа специалност. В този смисъл кръглите маси са спомогнали за проучването на моделите и установяването на тяхната ефективност по региони, което е гарант не само за опознаването на „локалната опитност“, а и за изготвянето на национална стратегия за развитието на българистиката, заложено като крайна цел на програмата. Проф. Липчева-Пранджева уточни, че по време на тригодишната активност всеки от членовете на консорциума се е убедил, че до универсална рецепта не би могло да се достигне, но въпреки това проучвателната работа и поредицата от инициативи са се оказали достатъчно ползотворни и към днешна дата местните условия за академизъм, заедно с всички онези проблеми и потребности, за които съответните академични звена са сигнализирали, са добре познати.

Първа сред тримата гостуващи лектори думата взе доц. Каталина Пую – ръководител на секцията по български език и литература към Департамента по руска и славянска филология на Букурещкия университет. Богатият и професионален опит утвърждава статута ѝ на специалист с разнопосочни интереси и впечатляващ капацитет, оползотворен не само в академични условия – в неин превод до румънската читателска публика са достигнали част от емблематичните за съвременната българска литература произведения, дело на Г. Господинов, Б. Биолчев, Х. Бойчев и др. На нея са поверени занятията по българска литература в непосредствения според преценката на проф. Липчева диапазон от старобългарския ѝ етап до съвременните ѝ прояви. Доц. Пую се ангажира със задачата да представи историята на университета и катедрата. Букурещкият университет е основан през 1857 г., като към настоящата дата има 19 факултета. Над 20 000 студенти се обучават в държавната институция, която е месторабота за над 3000 преподаватели. Освен в Букурещ лекторати по български език има и в Крайова, Тимишоара и Клуж, където през настоящата година е открит един допълнителен със съдействието на българския посланик в Румъния. На този фон секцията по български език и литература в румънската столица е единствената в страната, която има А-специалност „Български език“ и Б-специалност – друг език по избор на студентите, като разликата между тях се изразява в броя на часовете на практическите курсове, редуцирани в Б-специалностите.

Факултетът по чужди езици и литература е едно от най-важните академични звена в рамките на Букурещкия университет, което

се отличава от останалите с богатата си традиция в преподаването и наличието на програми с над 35 чужди езика. Именно там свой дом намира и специалността „Славянска филология“, която датира от далечната 1891 г., когато славистът Йоан Богдан – основател на първата катедра по славянски езици, изнася пред аудиторията встъпителна лекция, посветена на ползите от изучаването на славистика от румънци.

Специалността „Български език и литература“ първоначално функционира само с един преподавател – проф. Екатерина Пискупеску, специалист по български и старобългарски език, чиято всеотдайна работа в полето на българистиката продължава до 1959 г., когато тя се пенсионира. Подкрепа в начинанието от българска страна тя получава през 1954 г. с пристигането на първия наш лектор с договор и с тригодишен мандат. През учебната 1957 – 1958 г. решение на Министерството на народната просвета постановява катедрата да бъде разделена на две единици – Катедра по западнославянски езици (чешки, полски, словашки и украински) с ръководител Елена Фодор и Катедра по южнославянски езици (български, сръбски и старобългарски) с ръководител сръбиста Мирко Живкович, а на по-късен етап – русиста Георги Михаила.

След поредица от промени в организацията през 1963 г., когато секциите по руски език и славянски езици се обединяват и се обособява отделен факултет – Факултет по славянски езици, и последвалия кризисен за славистиката петгодишен период (1984 – 1989 г.), по време на който броят на местата в хуманитарните секции драстично намалява, през 2012 г. Катедрата по славянски езици и литератури се заличава като самостоятелно звено вследствие на сливането ѝ с Катедрата по руска филология и се поставя ново начало под наименованието Департамент по руска и славянска филология, начело на който в момента е русистката проф. Аксиния Красовски. Структурата му отрежда място за 8 секции (българска, сръбска, хърватска, словашка, чешка, полска, украинска и руска филология), както и за лекторати по македонска и словенска филология.

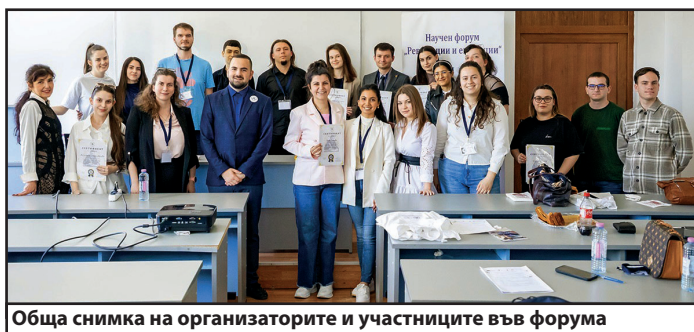
Разказ за предизвикателството да си лектор в Букурещкия университет, предложи и д-р Николай Паскалев – гл. ас. в секцията за съвременен български език в Института за български език към БАН и лектор с осемгодишен стаж на румънска територия. На първо място той постави стремежа към провокиране на интерес у румънските студенти към българската култура и литература, чието увенчаване с успех е подпомогнато от редица благоприятни предпоставки. Въпреки че в началото голяма част от обучаващите се не познават кирилската азбука, те имат добра ориентация относно географското положение на България, тъй като поне веднъж са я посещавали. Не липсват познания, свързани и със съвременната популярна култура, особено в сферата на музиката, киното и спорта, където известните за румънските студенти творци са най-многобройни. На второ място се нарежда прякото общуване със студентите – съществен фактор за въвлечането им в дискусии на различни теми, обогатяващи лексикалния им запас, и осмеляването да започнат да се изразяват на изучавания език, като се отърсят от притесненията, свързани с недокрай пълноценното му овладяване. Д-р Паскалев обърна внимание на факта, че важен ресурс в процеса на обучение са българските филми, както и различни видеоматериали, налични онлайн. Налице са и живи контакти със съвременната българска култура както в миналото, така и към днешна дата, за което свидетелстват ежегодно организираните срещи с преподаватели и писатели, както и посещенията на културни мероприятия в различни градове в България, обвър-

Участници от пет държави се включиха във второто издание на „Революции и еволюции“

Повече от 55 студенти от 5 държави взеха участие в научния форум „Революции и еволюции“, организиран от Студентския съвет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Докладите в тридневната конференция бяха разпределени в 9 панела, а дискусиите бяха в сферата на лингвистиката, информатиката, правото, психологията, сигурността и избраната, философията, математиката и други дисциплини. Освен от представители на българските висши училища доклади в различни научни направления

Обща снимка на организаторите и участниците във форума

бяха представени също от гости от Турция, Гърция, Грузия и Япония.

На откриването на форума отправиха приветствия двама от заместник-ректорите на Пловдивския университет – проф. д-р Теменужка Йовчева, която отговаря за научноизследователската дейност, и доц. д-р Борян Янев – с ресор „Международна дейност и връзки с обществеността“. Участниците в

конференцията бяха поздравени и от декана на Филологическия факултет проф. д.ф.н. Константин Куцаров.

От стр. 12

зани и с честването на български национални празници. Д-р Паскалев подчерта, че общуването със студентите не се ограничава само до отредените по график занятия в строго формална обстановка, а се пренася и извън университетските аудитории, където творческите импулси достигат още по-пълноценно реализацията си чрез колективни усилия.

Най-младият представител сред българистите от Букурещ – лингвистът д-р Андре Радубежанару, се ангажира с поднасянето на допълнителна информация относно историята на секцията по български език и литература. Въпреки че първоначално не се радва на голям преподавателски интерес, впоследствие чрез привличане на кадри от Софийския и Букурещкия университет секцията се разраства и през годините нейни членове са били гл. ас. Златка Юрфу (специалист по стара българска литература и фолклор), гл. ас. Олга Стойкович (специалист по старобългарски език и историческа граматика), гл. ас. Лаура Баз-Фотиаде (литературовед, преводач и носител на орден „Св. св. Кирил и Методий“ за принос в развитието на българската култура), гл. ас. Мария Осман Завера (съвременен български език), доц. Димитру Завера (специалист по фолклор и българска история и цивилизация), доц. Каталина Пую (съвременна българска литература) и др. По време на изказването си д-р Радубежанару отбеляза, че учебната дейност винаги е била ориентирана към две основни направления – лингвистика и литература, като учебната програма е съставена от два курса. Това са „Структура на българския език“ (или „Съвременен български език“) и „История на българската литература“ (в миналото познат като „Български език и цивилизация“). Двата курса са придружавани от семинарни занятия, както и избираеми дисциплини, сред които „Дидактика на българския език“, насочена към студенти, които се стремят към професионална реализация в сферата на преподаването.

След края на индивидуалните изложения на всеки от специалистите проф. Липчева-Пранджева постави началото на дискусията, която спомогна за открояването на най-съществените проблеми. Измежду всички тях акцент се постави на недостига на кадри – предпоставка за настъпилите промени и затруднения в процеса на обучение и в динамиката на секцията. Към днешна дата постоянните специалисти са само двама, което частично се обуславя и от финансовото състояние на университета, ограничаващо възможностите за разширяване на колектива. Именно на тях е поверена отговорната задача да овладеят изключително широк диапазон от научни теми, които ежегодно да поднасят по достъпен начин на своите студенти, а това задължение на свой ред възпрепятства осъществяването на тясна специализация в желаната област.

В разговора се включи проф. Надя Чернева – русист и специалист по лингвокултурология в ПУ „Паисий Хилендарски“, която запита какъв е броят на обучаемите, които ежегодно се приемат в специалностите с българистичен профил, на какъв принцип се осъществява приемът, както и каква е квалификацията, която студентите придобиват след края на курса на обучение. Д-р Радубежанару разясни, че нови студенти се приемат веднъж на две години, както и че факултетът финансира 17 места с възможност бройката да бъде увеличена срещу заплащане на такса от страна на всеки студент над утвърдения праг. Писмен изпит се полага само от кандидатите, които имат желание да се запишат в англоезични и романоизични специалности („Английска филология“, „Френска филология“), докато за останалите приемът се базира на оценките от матурите по румънски език и по чужд език. Професионалната квалификация на всеки дипломирал се студент е „филолог“, но съществуват допълнителни опции за разширяване на диапазона от компетентности – за преподавател по български език и по други чужди езици се включва модулът „Дидактика и педагогика“, а за преводач е необходимо явяване на специален държавен изпит към Министерството на културата. На обсъждане бяха подложени възможностите за заемане на работни позиции по специалността – в големи корпоративни фирми, които целят да привлечат кадри, владеещи много езици, в различни министерства или посолства, в радиото, в телевизията, в печатните медии, в българското училище в Букурещ „Христо Ботев“ и в училището с представители на малцинствата в Банатската област. В края на дискусията участие взе и проф. Липчева-Пранджева, за да изложи наблюденията си върху присъствието на старобългарския език в академичната програма на чуждестранни университети и да потърси отговор на питането си дали този етап от развитието на езика се преподава в Букурещ. Доц. Пую обясни, че въпреки осезаемата липса на специалисти в съответната научна област старобългарският е включен в учебните планове и колективът се стреми да поддържа статута му на важна дисциплина.

Кръглата маса, посветена на...

Аудиторията беше запозната с проектите на екипа на Пловдивския университет – проф. Чернева презентира идеята за създаването на виртуална карта на българистиката по света, като разясни какъв ще бъде принципът за организиране на съдържанието, а доц. Фани Бойкова, преподавател по методика в ПУ „Паисий Хилендарски“, сподели за разработването на магистърска програма, предназначена за преподаване на български език в чуждоезикова среда, обучение по която предстои да стартира в рамките на тази година.

Заключителните думи бяха поверени на доц. Соня Александрова – преподавател по антична и западноевропейска литература в ПУ „Паисий Хилендарски“, чиято е заслугата за идейния замисъл за Кръглата маса и извеждането му до успешно изпълнение. Тя подчерта колко съществена е ролята на подобни срещи, тъй като те не просто разширяват границите на дискуссионното поле, така че да бъде осигурена благодатна почва за обмен на идеи и практики, но и предоставят нови възможности за сътрудничество и взаимопомощ в търсене на работещи методи за изпълнението на отговорната мисия за разпространението на българския език и култура отвъд границите на България, превърнала всички, посветили се на нея, по думите на доц. Александрова – в „културни посланици“.

Срещата приключи с обещание за ползотворно взаимодействие между двете страни в дългосрочен план в името на общата кауза.

Известният грузински писател и общественик Гурам Одишария е новият почетен доктор на вестник „Пловдивски университет“

На 8 май 2025 г. в Заседателната зала на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се състоя церемонията по удостояването на Гурам Одишария с титлата „доктор хонорис кауза“ на вестник „Пловдивски университет“. След тържествената част бе представен и неговият роман „Котаракът на президента“, преведен на повече от 20 езика. Вече има и българско издание – то е със знака на Пловдивското университетско издателство, а преводът е на Ивана Колева – лектор по български език в Сухумския държавен университет. За книгата говори литературоведът проф. д.ф.н. Жоржета Чолакова.

Присъстваха преподаватели, студенти, гости и участници в Международния фестивал на поезията „Орфей“.

Главният редактор на вестник „Пловдивски университет“ Тильо Тилев връчи почетния плакет на новоизбрания „доктор хонорис кауза“ Гурам Одишария. От името на академичното ръководство грузинският гост бе приветстван от заместник-ректора по международно сътрудничество доц. д-р Борян Янев, който му подари и символното за нашата алма-матер издание на Паисиевата „История славяноболгарская“.

Гурам Одишария благодари за оказаната му чест и произнесе на грузински част от академичното си слово (публикуваме го отделно), което бе огласено на български от доц. д-р Енчо Тилев.

От 1998 г. датира традицията един писател (предимно възпитаници на ПУ) да се избира за „доктор хонорис кауза“ на вестник „Пловдивски университет“. Удостоеният произнася и академично слово, посветено на литературата. Досега с това почетно звание са удостоени Христо Карастоянов, Иван Вълев, Гриша Трифонов,

Момент от тържествената церемония

Валери Станков, Красимир Йорданов, Антон Баев, Александър Секулов, Емил Милев, Петър Краевски, Румен Денев, Веселин Стоянов, Георги Янев, Иван Митев, Екатерина Костова. Към двамата чуждестранни членове на тази престижна колегия – канадската поетеса Клодин Бертран и грузинския поет Роберт Месхи, вече се присъединява и Гурам Одишария.

Събитието бе част от програмата на Международния фестивал на поезията „Орфей“, който по традиция се провежда в Малката раннохристиянска базилика на Пловдив, а в тазгодишното осмо издание участваха 12 поети от 9 държави. В заключителната вечер Гурам Одишария получи наградата за цялостно представяне на фестивала. Проектът е творчески продукт на фондация „Пловдив ЛИК“ и в основата на неговата реализация са поетът и журналист Антон Баев и доц. д-р Елка Димитрова – директор на Института за литература при Българската академия на науките. Фестивалът се реализира с подкрепата на Община Пловдив и е част от Културния календар на града за 2025 г.

е грузински поет, писател, драматург, общественик, носител на над десет национални и международни награди, министър на културата и опазването на паметниците на Грузия в периода 2012 – 2014 г., конфликтолог, участник в над 80 грузинско-абхазки, грузинско-осетински, кавказки и международни конференции. През 2008 г. от Федерацията за всеобщ мир в Сеул получава статут на посланик на мира.

Роден е през 1951 г. в Сухуми – столица на Абхазката АССР, която тогава е в границите на Грузинската съветска социалистическа република и на Съветския съюз. Завършва Историко-филологическия факултет на Сухумския педагогически институт „Максим Горки“. Работил е като журналист в различни печатни медии в Грузия, главен редактор на абхазкото литературно списание „Рица“. Автор е на около 30 книги с поезия и проза, пиеси, филмови и телевизионни сценарии. Стихосбирки: „Псалми за теб“, „Неочаквани молитви“, „Правенето на дъжд“, „Ключът за морето“, „Седем рисунки за едно дете“, „Мир на този дом“. Стихотворенията на Гурам Одишария са свързани с екзотиката на неговия роден град, сюрреалистичните морски пейзажи и приморската флора. Критиците често го определят като „морски поет“.

Сред най-известните му романи са „Котаракът на президента“, „Океанът Черно море“, „Завръщане в Сухуми“, „Бомба с очила“. Основната тема в прозата на Гурам Одишария са особеностите на постсъветския период в Грузия и Кавказ; войната и мира, любовта и омразата в края на 20-и и началото на 21-ви век (примерът с Грузия);

Гурам Одишария

историите за спасение от смъртта и състраданието един към друг на хора, намиращи се в противоположни лагери в трудни и екстремни ситуации; носталгията по живота преди войната и надеждите на хората, станали бежанци в резултат на въоръжения конфликт; Черно море като главен герой в прозаичните произведения на писателя и феноменът на мултикултурно пресичане на обществата; търсенето на визии, които отварят пътя към нови хоризонти и допринасят за процеса на възстановяване и развитие на отношенията между държавите, които в резултат на войната се озоваха на различни страни.

Удостоен е с Държавната награда на Грузия, наградата „Илия Чавчавадзе“ за литература, наградата на Грузинското театрално дружество (за пиесата „Далечно, далечно море“), със златен медал на името на Антон Павлович Чехов за принос в съвременната литература, медал на името на Александър Довженко (Украйна, 2019 г.). Произведенията на Гурам Одишария са преведени на

повече от 25 езика. Романът „Котаракът на президента“ е първата му книга, преведена на български език. Преди 3 месеца тя имаше премиера в Харвардския университет, като в едно книжно тяло са събрани романът на Гурам Одишария и този на абхазкия писател Даур Начкебия – „Брегът на нощта“. Преди броени дни на Фестивала на книгата в Париж Гурам Одишария представи френското издание на „Проходът на бежанците“.

След края на войната в Абхазия през 1992 – 1993 г. Гурам Одишария живее в грузинската столица Тбилиси.

Академично слово на Гурам Одишария

В търсене на формулата за спасение

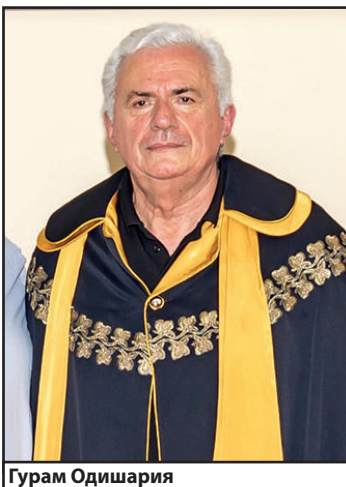
От близо 10 години в България, в град Пловдив, през май най-често можете да чуете думите „Орфей“, фестивал, поезия. Орфей, този митичен, изключителен певец, също и велик мореплавател на кораба „Арго“, заедно с другите аргонавти посетил древната черноморска област на Грузия – Колхида. „Арго“ доплавал до река Фазис, днешната Риони. Гърците търсели „златното руно“.

Колхида е родината на моите предци. Аз също съм роден на черноморското крайбрежие. За първи път идвам в България и много ми се искаше да преплавам Черно море с лодка и да пристигна от Батуми във Варна. Но по различни причини в крайна сметка прекосих общото ни море със самолет. Както двете ни държави, така и с всеки един от вас сме съседни по море.

Ето защо България и Грузия са обединени от древна култура. Древногръцките източници свидетелстват, че Орфей мразел кръвопролитията, тоест войните. Войната както сега, така и по времето на Орфей често е нахлувала като чудовище в живота на хората и за минути е унищожавала всичко, което културата и литературата са създавали в продължение на векове. Войната разкъсва връзките между хората, а за тяхното възстановяване е необходимо много време. Затова на нашата планета мирът се движи с несигурни детски крачки. За съжаление, човечеството сякаш все още е в своя варварски период на съществуване. Както в миналото, така и днес държавите на нашата планета вярват, че само с помощта на оръжията могат да бъдат решени всички нови и стари проблеми. Тоест все още не сме напуснали Вавилонската кула – говорим, говорим, но не се разбираме.

Единственият начин животът на планетата да оцелее, е да преминем към решаване на проблемите с думи, период, през който чрез диалог, искрени разговори, съпричастност един към друг, нови гледни точки и решения ще намерим изход, ще отворим нови хоризонти. Знаем много добре, че в началото беше словото, и словото беше Бог, а Бог е любов...

Хората, живеещи далеч от нас, грузинците, ни свързват преди всичко с Черно море и с Кавказките планини. Според гръцката митология боговете приковали Прометей към един хребет в Кавказ, защото той дал на хората огъня. За съжаление, неотдавна имаме няколко въоръжени конфликта в Кавказ. Ето защо ние, южно-кавказките писатели, решихме преди няколко години да намерим противоотрова срещу войните и заедно издадохме общи книги,

Гурам Одишария

заедно изградихме литературни мостове, които възстановяват връзките, разрушени от войните.

Литературата няма граници. Не трябва да се вкарва в политически термини. Всеки писател, който създава истинска литература, принадлежи не само на своя народ, но и на цялото човечество. Литературата, културата и изкуството са над политиката и са универсални.

Вярвам, че има формула за спасяването на нашата планета в пространството и времето. Няма да намерим тази формула сами. Трябва заедно да я открием. Кавказките писатели, които по същество представляват противоположни страни в конфликтите, реализираха няколко важни проекта. От гледна точка на резултатите за пореден път се убедихме в огромната стойност на съвместната работа на творците. След войните пространството между хората беше минирано. За да обезвредим тази

ситуация, всички ние се нуждаем от хора, които знаят как се стъпва в минно поле. Това са хора, които напълно искрено, без фалш и патос, внимателно извършват тази дейност – все пак много хора загиват в нашите трагедии. Затова не трябва да лишаваме страните от нито един миротворчески талант.

Ние никога не можем да бъдем щастливи сами. Ние сме създания, които чакат празниците. Празникът на поезията е един от най-важните от поредицата празници. Спомням си една невероятна молитва, създадена от човечеството: „Господи, помогни ми, помогни на семейството ми, помогни на страната ми и ако не помогнеш на нас, Господи, то тогава спаси друг човек, спаси друго семейство, друга страна“.

Тази молитва е по същество покана, която кани в един оазис, в пространството на диалога. Всички ние сме длъжни да създаваме, да умножаваме такива оазиси и най-важното – да ги обединяваме. Мисля, че точно това обединение е предпоставка за намиране на формулата за спасение.

Днес сме в един от тези оазиси – пловдивския. Тези дни са незабравими за мен. Имаме прекрасна литературна работилница – Черно море. С мастилото на Черно море трябва да пишем текстове, които да запознават хората, да ги вдъхновяват, насърчават и сплотяват. Именно с тези текстове трябва да изградим онези литературни мостове, които ще ни помогнат да намерим дългоочакваната формула за взаимно спасение.

Гост преподавател от Латвия изнесе лекция за педагогическите принципи в изобразителното изкуство

На 28 май 2025 година в Педагогическия факултет по линия на програмата „Еразъм+“ съвместно с клуб „Млад педагог“ беше проведена вдъхновяваща лекция на тема „Педагогически принципи в изобразителното изкуство за предучилищна възраст“. Събитието събра преподаватели и студенти, заинтересувани от развитието на творческите умения при малките деца.

Доц. Антра Рандоха от Латвия представи основните принципи за организиране на визуалните изкуства в предучилищна среда, подчертавайки важноста на създаването на стимулираща и подкрепяща обстановка. Обсъдени бяха различни техники за насърчаване на самостоятелното изразяване у децата, включително използването на разнообразни материали и подходи за стимулиране на креативността.

Участниците имаха възможност да се включат в практическите демонстрации и дискусии, да обменят опит и идеи за прилагане на педагогическите принципи в ежедневната работа с малките художници. Събитието приключи с положителни отзиви и ангажимент за

Доц. Антра Рандоха заедно с българските студенти

по-нататъшно развитие на уменията за визуално изразяване в предучилищна възраст като част от усилията за повишаване на качеството на образованието и творческото развитие на децата.

Четиринадесетият студентски научен форум на Педагогическия факултет – празник на младата наука, иновациите и творчеството

Доц. д-р Хилда ТЕРЛЕМЕЗЯН

На 9 май 2025 г. Педагогическият факултет на Пловдивския университет отново доказва, че е средище на идеи, вдъхновение и научно-творчески търсения. Четиринадесетото издание на традиционния Студентски научен форум привлече студенти, докторанти, преподаватели и гости, които изпълниха залите и фойетата на Нова сграда с оживени дискусии, презентации, изложби и сценични изяви.

Тържественото откриване – наука с лице към бъдещето

Форумът бе открит в Първа аула от декана на Педагогическия факултет проф. д-р Владимир Ангелова, която подчерта ключовата роля на младите изследователи в развитието на образованието и социалната практика. С приветствие към участниците се обърна и заместник-ректорът доц. д-р Борян Янев, който поднесе поздравите на ректорското ръководство и акцентира върху значимостта на форума като пространство за академичен обмен и създаване на нови партньорства.

Пет научни секции – пет различни погледа към света

Научната програма беше организирана в пет паралелни секции, всяка със своята специфика и фокус.

- **Докторанти.** Младите учени представиха актуални изследвания в областта на педагогиката, психологията и социалната работа. Темите обхващаха дигитализацията на образованието, иновативни методи на преподаване, психосоциални аспекти на възпитанието и доброволчеството.

- **Социална психология.** В тази секция студентите разгледаха въпроси като влиянието на авторитета и облеклото върху социалното пове-

На преден план са деканът проф. Владимир Ангелова и заместник-ректорът доц. Борян Янев, които изразяват своята възхита към идеята азбуката да бъде представена от студентите не само като памет, а и като изкуство

Музикалните специалности – част от артистичната мозайка на Педагогическия факултет

дение, нагласите към граждански брак и расизъм, ролята на социалните мрежи и медиите, както и прояви на просоциално и девиантно поведение.

- **Позитивна психология.** Докладите бяха посветени на теми като емоционалната интелигентност, междуличностните връзки, влиянието на настроението върху креативността, благополучието и социалната подкрепа.

- **Образование и съвременни технологии.** Тук бяха представени иновативни подходи за развиване на речевни умения, използване на пантомима в образованието, интегриране на анимация и игрови методи, както и приложение на изкуствен интелект в помощ на учителя.

- **Социални дейности, семейно възпитание и изкуства.** Студентите изследваха теми като родителско партньорство, социална работа с деца, преживели насилие, приложението на изкуствата в образованието, както и фотографията и киното като средства за социална интерпретация.

Аплодисменти за организаторите и участниците при откриването на конференцията

От теория към практика – тренинги и работилници

Паралелно с научните заседания се провежда и практически модули.

- Тренингът „Презентирай се, презентирай ме“ даде на участниците ценни насоки за успешна публична изjava.

- Уебинарът за джазова импровизация чрез машинно обучение демонстрира синергията между изкуството и технологиите.

- Работилница, посветена на платформата Book Creator, представи иновативен модел за дигитална трансформация в обучението по „Човекът, природата и обществото“.

- Артистичните ателиета „Рисуване върху текстил“ и „Куклите“ предложиха креативни начини за съчетаване на художественото изразяване с педагогическата практика.

Галерия от идеи – изложби и артинсталации

Пространствата на Нова сграда оживяха с впечатляващи студентски изложби:

- „БУКВИТЕ“ – експозиция, посветена на азбуката и графичното изкуство;

- „БЯЛОТО В ЧЕРНОТО“ – графични композиции, акцентирани върху контраста и формата;

- „ПЛАКАТ“ – колекция от 24 постера с разнообразна социална и културна тематика;

- Инсталацията „ЧУВСТВАЙ“ ангажира публиката в интерактивен диалог чрез стикери и послания;

- „ТИШИНАТА ГОВОРИ“ – концептуална изложба инсталация, провокираща размисъл по екзистенциални и социални теми.

Изкуство на живо – музикални и театрални изяви

Следобедната програма включваше концерт на студенти от специалностите „Джаз и поп изпълнителско изкуство“, „Музика“ и „Педагогика на обучението по музика“. Под вещото ръководство на преподавателите младите изпълнители представиха богата програма от класически, народни и съвременни произведения.

Вечерта завърши с дипломния спектакъл „Неделя вечер“ на студентите по актьорско майсторство. Постановката постави акцент върху вечните теми за любовта, изневярата и предателството, а блестящото изпълнение на младите актьори беше възнаградено с продължителни аплодисменти.

Академичната общност в действие

Форумът завърши с връчване на сертификати на участниците и обща снимка пред Нова сграда – символ на академичното единство и духа на сътрудничество, който събитието създаде. Денят остави след себе си не само спомени, но и нови идеи, контакти и вдъхновение за бъдещи научни и творчески проекти.

Добри модели за мениджмънт на образователна институция и сътрудничество с Пловдивския университет

Екатерина ДЕЛИНОВА,
директор на ОБУ „Пенчо Славейков“ – Пловдив

Управлението на образователна институция в центъра на сегрегирания квартал е предизвикателство и изисква добро планиране, стратегическа визия и анализ на стереотипите на хората от малцинствените уязвими групи. Обединено училище „Пенчо Славейков“ – гр. Пловдив, е такъв пример. Намира се в центъра на кв. „Столипиново“ и учениците в него са почти 100% от ромския етнос, не владеят добре български език и родителите им не винаги ги мотивират да учат и да се развиват. Тук се обучават деца от предучилищна възраст до десети клас. По Рамкова програма А се работи в три професионални направления в гимназиалния етап: „Шлосерство“, „Шивачество“ и „Производство на мебели“. Изключителни затруднения екипът от педагогически специалисти среща със социализацията на децата, прибирането и задържането им в час, мотивацията им да ценят образованието като основен фактор за развитието на човека и др.

За да преодолее гореизброените препятствия, училищният екип и общността си партнират в следните дейности: децата се учат на елементарни навици и дисциплина още в предучилищните групи; на голяма част от учениците, които имат обучителни затруднения, е оказвана обща подкрепа за развитие и индивидуални консултации; екипът към Механизма за обхват се грижи да прибира учениците в час и да следи за постоянството им в посещаемостта; училищният психолог извършва корекционна и терапевтична дейност в случаите, в които това е необходимо.

През месец юни 2024 г. получихме статут на екоучилище. Специален Екокомитет планира и следи за изпълнение на дейностите от всички членове на училищната общност. За целта в двора е обособена градина, етажите са озеленени, учениците посещават природния музей и се провеждат открити уроци край река Марица.

Друг аспект, в който постигаме напредък, са методите на преподаване на уроците в различните етапи. Опитваме се да включим иновации в съчетание с традиционните похвати. В предучилищните групи и началния етап се използват драматизация, работа с комикси, уроци в читалнята и на открито, сред природата, такава, в които включваме и родителите. В прогимназиалния етап използваме работа с платформата „Kahoot“, презентация на играта „Стани богат със знания“, състезания между групи в класовете или между паралелките от една или различни възрастови групи. В гимназиалния етап се използват прийоми, които да научат порасналите ученици как да се справят в житейски ситуации, какво трябва да направят в определени институции, особено когато си търсят работа, мотивирани са за кариерно развитие и са подпомогани при избор на професия.

Третият аспект на предизвикателствата при управление на образователната институция е подборът на кадри. С течение на годините съвременните условия на живот наложили изисквания за заемане на дадена позиция да се държи на по-високата образователна степен „магистър“, да се съчетават две и повече специалности, кандидатите да притежават компютърни умения, комуникативни способности, да умеят да работят в екип, да притежават „меки умения“ и други. Трудно е по време на интервю да се избере най-подходящият учител за специфична работа в нетрадиционна среда.

В ОБУ „Пенчо Славейков“ насърчаваме продължаването на образованието след десети клас, а след това и след дванадесети клас, да се предпочетат университетски според желанията за кариерно развитие на нашите възпитаници. Един отличен пример в това отношение за единадесетгодишната ми практика като дирек-

Разбор на занятие със студентите от Пловдивския университет

тор е Ваджип Алиев, който към днешна дата завършва второто си висше образование в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“. Първата му специалност – „Социални дейности“, по която се е дипломирал, отново е придобита в ПУ. По негова молба той изкара педагогическия си стаж в родното училище, в което е учил до 8. клас. Винаги е изразявал желание да стане учител в училището, в

което е завършил основното си образование. По време на уроците в предучилищната група и в трети клас Ваджип се представи много добре. Негов научен ръководител е проф. д.п.н. Румяна Танкова, която от години обучава студенти, като ги подготвя за работа с деца билингви. По нейно предложение и с медиаторството на д-р Ралица Колева – заместник-директор в училището и възпитаник на ПУ, група от десет-дванадесет студенти посещаваха различни часове в началния етап на обучение. След уроците проф. Танкова правеше анализ на занятията, а педагогическият екип споделяше добри практики с младите си бъдещи колеги. Един от тези уроци беше интерактивен, иновативен и проведен на открито съвместно с всички трети класове. Застъпена беше темата за пролетта в стихотворението „Дете и лястовичка“ на Елисавета Багряна. Учениците рецитираха, попълваха работни листове с разнообразни задания, четоха, рисуваха, пяха и танцуваха. Децата бяха разделени на три отбора, а на студентите беше предложено да се включат в четвърти такъв.

Всички с желание изпълниха поставените им задачи. В анализа след урока бяха разгледани проблеми, свързани с трудностите при работа с деца билингви, спецификите на обучението по български език и литература, разисквани бяха нетрадиционните методи на преподаване. Специално внимание бе обърнато на темата за житейския избор – какво е накарало нас, учителите, да изберем да работим с ученици, чийто майчин език не е българският. Запитаха ме дали, ако имах избор да стана директор отново на тази институция, бих повторила решението си. Отговорът ми беше категорично положителен, за което се аргументирах.

Не за първи път в училището гостуват студенти. За екипа ни е приоритет бъдещите учители да знаят в какви условия биха работили в подобна образователна среда, да осъзнават, че няма непреодолими препятствия и че има техни колеги, които се справят с характерните стереотипи.

По този начин показваме на младите хора, избрали благородната професия на учителя, да не се отказват заради трудностите, а да продължават да се борят за придобиването на знания и умения на децата и учениците от уязвими групи.

Г-жа Делинова с Ваджип Алиев – възпитаник на училището, който впоследствие завършва и две специалности в Пловдивския университет

Дръзки млади филолози огласиха идеите си на Националната научна конференция с международно участие „Пробуждането на езика – трепет и/или бунт“

„Пробуждането на езика може да е светло и тихо – като в стих на Лилиев, или белязано от болка и гняв – като Гео-Милева дума. Пробуденият език е надежда и спасение! Особено днес, когато на българското съзнание му липсват онези „сурови сокове“, за да се обнови животът варварски безпощадно. И да бъде май! Затова позволете ми да ви приветствам с „Добре дошли, варвари!“ – с тези думи на гл. ас. д-р Здравко Дечев завърши церемонията по откриването на Двадесет и седмата конференция за студенти и докторанти с международно участие „Пробуждането на езика – трепет и/или бунт“, посветена на майсторите на българското поетическо слово – Гео Милев и Николай Лилиев, по повод на 130- и 140-годишнината от рождението им. За поредна година проф. д-р Красимира Чакъррова – създател и ревностен организатор на научния форум, и гл. ас. д-р Здравко Дечев – призван съорганизатор, посрещнаха участници, жури и гости на този филологически празник, чиято богата история е повод за гордост.

Тази година конференцията се проведе на 15 и 16 май и отново стана любима арена на филологически „битки“ между младите изследователи в областта на езикознанието и литературознанието. Нейни организатори по традиция са Филологическият факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и Лингвистичният клуб „Проф. Борис Симеонов“.

Докладчиците бяха 56 вдъхновени студенти и докторанти от ПУ „Паисий Хилендарски“, СУ „Св. Климент Охридски“, ШУ „Епископ Константин Преславски“, ЮЗУ „Неофит Рилски“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, МУ – Пловдив, както и АНУ „Йоанис Каподистриас“, Гърция. Те представиха своите разработки в двете секции на конференцията пред авторитетно жури – дългогодишни уважавани специалисти в науката за езика и литературата, както и пред изкушени слушатели.

Церемонията по откриването на научния форум надхвърли обичайната за случая протоколност. Най-напред поздрав към публиката в 8. аудиторията отправи ректорското ръководство в лицето на заместник-ректора по научноизследователската дейност проф. д-р Теменужка Йовчева. Тя благодари на организаторите за реализацията на поредната конференция, която заслужено е една от емблемите на пловдивската алма-матер, и пожела успех и ползотворна работа на докладчиците и арбитрите.

След това със специално слово към аудиторията се обърна и деканът на Филологическия факултет – проф. д.ф.н. Константин Куцаров. С голяма усмивка той се присъедини към пожеланията на ректорското ръководство и изрази благодарност за сътрудничеството между факултета и другия „виновник“ за успешната реализация на научния форум вече толкова години – Лингвистичния клуб „Проф. Борис Симеонов“.

Поздравления към присъстващите в залата от името на клуба поднесе един от най-младите негови членове – студентът от магистърската специалност „Актуална българистика“ Иван Видев. Искрено и емоционално той предаде чувствата, които поражда у него конференцията.

Председателят на Студентския съвет в ПУ „Паисий Хилендарски“ Димитър Стоянов трудно можеше да скрие емоциите си като официален гост на конференцията. Талантливият студент четвъртокурсник изрази огромната си радост от това, че е част от научния празник на факултета, чийто възпитаник е.

Традиционната обща снимка на участниците и организаторите

Тазгодишната конференция бе свързана и с възстановяването на една традиция – изложба на синтактични дървовидни структури. Тя бе посветена на преждевременно напусналата ни през 2023 г. доц. д.ф.н. Петя Бъркалова – изтъкнат учен в областта на българския синтаксис, и беше разположена в коридора на втория етаж на Ректората. Темата на най-новото й издание бе „Езикът във форма, цвят и вкус“. Изложбата бе дело на студенти и докторанти от пловдивската алма-матер под вещото ръководство на гл. ас. д-р Димитър Георгиев, като всички те са преки ученици на обичаната от поколения млади филолози и колеги изследователка. Именно на д-р Георгиев се падна и честта да сподели как се е родила идеята през годините и да припомни на уважаемата публика целта ѝ. С неприкрито възмущение и носталгия той разказа за съвместната си работа с доц. Бъркалова, която е била негов научен ръководител, и напомни на публиката за нейната последна книга „Българската синтактична традиция и пътят на синтактичния елемент на граматическото знание“, излязла от печат през 2023 г. В края на речта се чуха думи на благодарност към младите филолози, участвали в реализацията на проекта и наречени шеговито „Syntax tree band“ (Бандата на синтактичното дърво) – докторанта Божидар Бояджиев, магистрантите Ивана Кунева и Елица Маринова, както и студентките бакалаври от спец. „Българска филология“ (4. курс) Петя Нешева и Яна Кожухарова.

След емоционалното слово на д-р Георгиев проф. Чакъррова помоли аудиторията да стане на крака и да почете с минута мълчание светлата памет на доц. Петя Бъркалова, след което се обърна към участниците и гостите с приветствени думи. Тя припомни, че именно на 15 май преди 100 години безследно изчезва Гео Милев. Извикан за кратка справка в полицията, той е зверски удушен и захвърлен в общ гроб в Илиянци. Напразно убийците са се надявали, че чрез физическото унищожение на човека могат да заглушат смелия глас на поета: „Народът мисли! Въпреки пламенното желание на тоя или оня да не мисли. И това е великият момент, на който сме съвременници: пробуждането на народа, неговата еволюция от „стадо“ до народ. Глупци! Още не са измислени средства, с които да може да се унищожи народ, още по-малко народ, който мисли“.

След тържествената церемония бе дадено началото на научните заседания в двете секции на конференцията. В края на оживените дискусии дойде ред на вълнуващо литературно събитие: среща разговор за поетическите експерименти и безпокойствата на творческата личност с поета Тильо Тилев и доц. д-р Надежда Стоянова. То бе под надслов „Сладки тонове и съзвучия... А изкуството е тревога!“ и се проведе в зала „Компас“ на Пловдивския университет.

Продължението на вечерта бе традиционният за участници, арбитри и гости коктейл в десетия „факултет“ на пловдивската алма-матер – бистро „F10“. Дебатите, породени от емоционалния първи ден на конференцията, бяха прехвърлени на по чаша свеж коктейл. Представители на Лингвистичния клуб „Проф. Борис Симеонов“ като любезни домакини зарадваха гостите си със „Синя лагуна“, „Зелена гора“ и „Пролетна вечер“. Приятната изненада определено повиши настроението на всички, разговорите не стихаха до късен час.

Филологическите „битки“ продължиха и през втория конферентен ден, като в края му дойде време и за най-очакваното събитие – церемонията по награждаването на отличили

Лингвистичният клуб организира обучителен семинар, посветен на изкуствения интелект и дигиталните подходи в образованието

На 21 май 2025 г. Лингвистичният клуб „Проф. Борис Симеонов“ беше домакин на обучителен семинар на тема „Изкуствен интелект и дигитални подходи в образованието“. Темата е повече от актуална на фона на динамичните промени в съвременното образование, провокирани от напредъка на технологиите и засилващото се присъствие на изкуствения интелект (AI) във всички сфери на съвременния живот. Събитието премина в приятна и творческа атмосфера, в която знанието, ентузиазмът, човешките взаимоотношения и технологиите се преплетоха в едно пълноценно и продуктивно преживяване.

Лекторът на обучителния семинар – д-р Здравко Минчев, който е преподавател с богати теоретични познания и практически опит в сферата на изкуствения интелект и неговите приложения в образованието, съумя да превърне дори най-сложните технически концепции в разбираеми, вдъхновяващи и практически полезни знания. Той представи пред участниците широк набор от AI инструменти, дигитални платформи и иновативни приложения, които могат да бъдат използвани както в класната стая, така и при самостоятелна учебна подготовка. Участниците получиха възможността не само да научат за редица технологии, като интелигентни търсачки и асистенти за писане, системи за оценяване и проследяване на напредъка, както и персонализирани образователни приложения, но и да ги изпробват в реално време. Не бяха малко тези, които след края на събитието споделиха своето задоволство от предоставената възможност да експериментират с приложения, които до този момент са били непознати или неразбираеми за тях. Присъстващите не само научиха нови неща, но и напуснаха залата с вдъхновение и желание за бъдещи обучения. Форматът на семинара не беше единствено лекционен, а диалогичен, което го направи особено ценен. Един от най-вълнуващите аспекти на събитието беше фактът, че то събра хора от различни поколения – от преподаватели с дългогодишен опит до студенти от началните курсове. Това създаде неповторима атмосфера на приемственост и взаимно обогатяване. Обединени от стремежа към знание,

Семинарът премина при голям интерес

споделяне и личностно развитие, присъстващите – независимо от професионалния си опит и интереси – се включиха активно в процеса и демонстрираха ярък интерес към темата.

Семинарът беше допълнително озарен от малък, но много мил празничен момент. Присъстващата Ели Минчева, която беше именничка съция ден, почерпи всички с вкусни бонбони. Жестът ѝ бе приет с усмивки и топли думи, а всички я поздравиха с пожелания за здраве и творческо настроение.

Обучителният семинар се превърна не просто в среща с изкуствения интелект, а в живо потвърждение на идеята, че когато се споделя с разбиране и страст, знанието може да вдъхновява и да обогатява живота ни. Събитието се превърна в своеобразен мост между технологии и хуманитарни науки, между поколения и идеи, между теория и практика. Участниците си тръгнаха обогатени, вдъхновени и с надеждата, че това е само началото на още много подобни срещи.

Ас. д-р Ирена РУСЕВА
Лингвистичен клуб „Проф. Борис Симеонов“

➔ От стр. 18

Дръзки млади филолози...

те се млади изследователи в секциите по езикознание и литературознание.

При литераторите е традиция да си дават среща талантливи участници, чиито интереси са насочени както към българската, така и към световната литература. Богатата тематична палитра отново показва неоспоримия талант на филолозите в сферата на литературознанието. Тази година са оглед на солидното присъствие на участниците журито бе изключително възискателно. Групата на студентите от Софийския университет, която традиционно е водеща в тази секция, и тази година извоюва челните позиции в научната надпревара: Златина Дамянова и Снежана Дончева впечатлиха най-силно арбитрите и заслужено завоюваха първо място в класацията при бакалаврите. Носителите на втора награда бяха трима: Николай Боев (ПУ), Тихомир Алексиев (СУ) и Константин Ксиарху (Атински университет, Гърция). Третите места бяха две и те отидоха при Мария Генчева и Мария Игнатова (СУ). Поощрителна награда взе Ивет Раданова (ШУ). При магистрите класирането бе оформено по следния начин: с първа награда журито отличи Александър Димитров (СУ), с втора – Деница Райчева (ПУ), а трета и поощрителна награда не бяха присъдени.

За втора поредна година бе връчена специална награда за научен дебют на името на останалия завинаги млад литератор д-р Сирма Данова. В това издание на конференцията статуетката отиде напълно заслужено при Вяра Граматикова (СУ).

Поредно успешно участие на талантливи бакалаври и магистри бе отбелязано и в езиковедската секция. Младите изследователи показаха своя талант в полето на българското и съпоставителното езикознание, като журито присъди голям брой заслужени

награди. При бакалаврите за първенец бе определена Сияна Илиева (СУ). Цели четири втори

места, които бяха завоювани съответно от Диана Андрова и Иванела Георгиева (СУ), и от Теодора Стоянова и Мариана Попчева (ПУ). Също толкова на брой бяха и носителите на трета награда, а техните имена са: Мариос Рисианос, Айсун Мехмед и Венцислава Писачева (ПУ), Патрик Михайлов (СУ). Журито даде и две поощрителни награди, като техните носители са Рада Танева и Димитър Главчев (ПУ). При магистрите първа награда не бе присъдена, а вторите места бяха две – на Габриела Дамянова (ВТУ) и Ивана Кунева (ПУ). Третата награда бе отредена за Елица Маринова (ПУ), а поощрителната – за Иван Видев (ПУ).

Финалният момент в програмата бе представянето на седмия том от годишника „Verba iuvenium“ („Словото на младите“), в който са поместени отличените доклади от миналогодишното издание на научния форум. Главният редактор на научния сборник – проф. д-р Красимира Чакъррова, изказа за пореден път голямата си благодарност към редакционната колегия за реализацията на поредния том, включващ голям брой приносни текстове.

Двадесет и седмото издание на Националната научна конференция за студенти и докторанти завърши в неформална обстановка – с традиционните снимки пред главния вход на Ректората на Пловдивския университет, където участници и жури споделиха огромното си удовлетворение от протеклия вече научен форум. Поредният филологически празник на словото разкри пробуждането, трепета и бунта на младите изследователи, останали в историята на тази забележителна конференция.

Божидар БОЯДЖИЕВ
Лингвистичен клуб „Проф. Борис Симеонов“

Поредно успешно представяне на отборите на Факултета по математика и информатика

Студентите от Факултета по математика и информатика (ФМИ) се представиха успешно на проведените през месец май 2025 г. национални студентски олимпиади.

Отборът по математика в състав: Виктор Добриков от специалността „Бизнес математика“, Лилия Георгиева и Момчил Видолов от специалност „Математика“ и Александър Жековски от специалност „Приложна математика“, спечели престижното трето място в класацията по университетите на проведената през периода 16 – 18 май 2025 г. в град Русе юбилейна 50-а Национална студентска олимпиада по математика (НСОМ'25). И четиримата студенти са първокурсници и това е първото им участие в подобен форум. В надпреварата участваха общо 122 студенти от 18 университета, разпределени в три групи. Месец преди това Виктор Добриков и Райна Гочева (специалност „Софтуерни технологии и дизайн“, 2. курс) завоюваха първо място и златни медали на Националното математическо състезание „Европейско кенгуру“ за студенти. Ръководители на отбора по математика на ФМИ са доц. д-р Петър

Отборът по програмиране

Копанов и гл. ас. д-р Слав Чолаков.

Отборът по програмиране на ФМИ, ръководен от гл. ас. д-р Симеон Монов и Георги Димитров, спечели престижното второ място в класирането по университети на 37-ата Републиканска студентска олимпиада по програмиране, проведена в град Бургас на 16 и 17 май 2025 г. В състезанието участваха 19 отбора от 10 университета, в които се изучава информатика и програмиране. Вторият отбор на ФМИ се класира на четвърто място в крайното класиране. Членове на отборите по програмиране на ФМИ са студентите: Красимир Неделчев, Денис Божков, Константин Бобровски, Костадин Нарлиев, Ибрям Ибрямов и Димитър Великов.

Отборът по математика

Тимът на Физико-технологичния факултет спечели първо място в престижен хакатон

Отбор „Сенсата“ от Физико-технологичния факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ завоюва първо място в престижния AmCham Bulgaria Hackathon 2025. Второто издание на тази образователно-състезателна инициатива се организира от Американската търговска камара в България, Техническият университет – София, Стопанския факултет към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Физико-технологичния факултет към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. В състезанието се включиха 65 студенти от 12 отбора, а за подготовката им отговаряха 21 ментори.

Тимът на Пловдивския университет бе в състав: Татяна Русева, Кристиан Байков, Айше Мечкарова, Арзу Али (четиримата са студенти в специалността „Телекомуникации с мениджмънт“, 3. курс), Дончо Гърбов (1. курс, „Инженерна физика“), Ванеса Койчева (4. курс, „Инженерна физика“), Божидар Георгиев и Мартин Геренкювлев („Телекомуникации с мениджмънт“, 4. курс), Борис Добрев (магистърска програма „Фотоника и модерни оптични технологии“). Отборът се подготвяше под ръководството на ас. д-р

Представителите на Физико-технологичния факултет

Меги Дакова в ролята на координатор и менторите Антоанета Петрова, Стефан Русков и Стоил Стоилов.

Представителите на Пловдивския университет впечатлиха журито със своя практически приложим проект, базиран върху актуален индустриален проблем, като демонстрира високо ниво на техническа компетентност и оригинален подход. Конкретното задание изискваше разработване на Цифрова система за ежедневен мениджмънт (DDMS) за автоматизиране и оптимизиране

на потока от производствените данни чрез уеб приложение и отчети в Power BI. Този мощен инструмент позволява да се събират, анализират и визуализират данни с различен произход, като се създават интерактивни табла и отчети. Power BI е способен да интегрира данни от множество източници, включително Excel, различни бази данни, облачни услуги и локални системи.

Участниците в хакатона споделиха, че това за тях е било не само предизвикателство, но и възможност да демонстрират силата на екипната работа, креативността и иновативното мислене, както и да създадат нови приятелства.

Обучителни семинари за студенти и учители по проекта STEAME ACADEMY

През месец май 2025 г. преподаватели от Факултета по математика и информатика (ФМИ) проведоха обучителни семинари за студенти и учители по „Еразъм+“ проекта 101102619-STEAME ACADEMY-ERASMUS-EDU-2022-PEX-TEACH-ACA (STEAME TEACHER FACILITATORS ACADEMY). В престижния международен проект, посветен на подготовката на учители за STEAME обучение, участват 14 висши училища и образователни организации от 8 европейски държави, сред които и Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ в лицето на Факултета по математика и информатика. Проектът е с обща продължителност три години и семинарите отбелязват завършването на втората година.

На 17 и 18 май 2025 г. в хотел „Камелия“, Пампорово, се проведе двудневен обучителен семинар с учители по математика, информатика и ИТ и студенти от ФМИ от специалностите МИИТ и ИТМОМ, 4. курс. Проф. д-р Тодорка Глушкова (ръководител на проекта от страна на ПУ) и доц. д-р Ваня Иванова откриха семинара с кратко представяне на дейностите по проекта и постигнатите резултати през първите две години от работата. В отделни обучителни модули в рамките на семинара участниците имаха възможността да се запознаят с принципите на проектно базираното обучение и използването на образователни методи и ресурси за STEAME обучение. Лектори по тези въпроси бяха проф. Глушкова и доц. Иванова. Проф. д.м.н. Боян Златанов запозна участниците с актуалната тема „STEAME обучение и предприемачество“.

Преподавателите възложиха разнообразни творчески задачи на участниците в семинара, по които те работиха ентузиастично в екипи. Сред задачите беше и разработването на учебна програма за цикъл от STEAME уроци. В края на семинара всеки екип пред-

Момент от практическата работа на семинара

стави своя проект за STEAME обучение и получи обратна връзка от преподавателите и останалите участници.

Паралелно с това изнесено обучение на 18 май 2025 г. в корпуса на ФМИ се проведе обучителен минисеминар със студенти от магистърските специалности „Обучение по математика в училище“ и „Педагогика на обучението по математика“. Семинарът с лектор доц. д-р Марта Теофилова беше посветен на интригуващите взаимовръзки между математиката и изкуствата. Целта на обучението беше запознаване на бъдещите учители с някои възможности за интегриране на математика, изобразително изкуство и музика в STEAME образователна среда.

Студенти физици посетиха Института по оптически материали и технологии

Студенти второкурсници от специалностите *Инженерна физика*, *Екоенергийни технологии* и *Технологии в телекомуникациите* под ръководството на доц. д-р Иван Бодуров имаха възможност да посетят Института по оптически материали и технологии „Акад. Йордан Малиновски“ към Българската академия на науките, където проведоха учебна практика и обучение.

Бъдещите инженер-физици се потопиха в света на науката в лабораториите по холография и лазери. Учените от института демонстрираха технологиите за отлагане на тънки слоеве и структури от високотехнологични материали с приложение в оптиката, фотоволтаичните структури и медицината. Студентите се запознаха с апаратурата, използвана за изследване на свойствата им.

Благодарим на ИОМТ – БАН за топлото посрещане и ценния опит, който споделиха с нашите студенти!

ФМИ продължава да свързва успешно студентите и бизнеса

На 21 май 2025 г. в корпуса на Факултета по математика и информатика се проведе поредното издание на традиционната информационна среща „Моят старт в IT света“. Карриерният форум, организиран за четвърти път от ръководството на факултета със съдействието на Студентския съвет на ФМИ, и тази година премина при засилен интерес от страна на студентите. Възпитаниците на факултета се запознаха с представители на водещи софтуерни компании и получиха информация от тях относно възможностите за провеждане на стаж и започване на работа. Фирмите участници се представиха с кратки презентации пред препълнената зала и с информационни щандове, които се радваха на посетители и след официалния край на събитието. Дискутирани бяха различни възможности за реализация в софтуерния бранш, като гореща тема бяха приложенията на изкуствения интелект.

Представителите на IT сектора за пореден път изказаха своята удовлетвореност от нивото на подготовката на студентите от ФМИ и организацията на форума. Фирмите – участници в тазгодишния преддипломен стаж на четвъртокурсниците, не скриха задоволството си от знанията и уменията на студентите, както и желанието си да продължават да обучават и наемат на работа възпитаниците на ФМИ. Факултетът по математика и информатика на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ продължава да заема водеща позиция сред висшите училища в България в професионалното направление „Информатика и компютърни науки“ и да поддържа и развива партньорствата си в IT сектора. Свидетелство за това е участието в събитието както на дългогодишни партньори на ФМИ, така и на фирми, с които факултетът си сътрудничи отскоро.

Събитието се излъчваше на живо в YouTube канала на ФМИ, където може да бъде намерен пълен запис:

<https://www.youtube.com/@Факултетпоматематикаиинформати/streams>

„Екологията – начин на мислене“ – нова безхартиена конференция

Доц. д-р Ивелин МОЛЛОВ

На 17 май 2025 г. в 14. и 15. аудитория на Биологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе за седемнадесети път научната конференция за студенти и млади учени „Екологията – начин на мислене“. Това издание беше по-специално, тъй като може би е първата 100% безхартиена конференция, която се провежда в университета (а вероятно и в страната).

Постенето на хартия играе ключова роля за опазването на горите, които са дом на множество животински, растителни и гъбни видове и са жизненоважни за поддържането на баланса в екосистемите. Чрез намаляване на употребата на хартия се намалява нуждата от изсичане на дървета, което спомага за запазването на биоразнообразието и предотвратява ерозията на почвите. Освен това устойчивото използване на ресурсите допринася за намаляване на въглеродните емисии и борбата с климатичните промени. Всяко малко усилие, като рециклиране или използване на дигитални алтернативи, помага за опазването на природата за бъдещите поколения.

Ние – преподавателите от катедра „Екология и опазване на околната среда“ и нашите студенти, не сме безразлични към този проблем и правим една малка стъпка за неговото решаване. Всички материали от конференцията – програма, баджове, сертификати за участие и грамотите за наградените доклади и участниците във фотоконкурса бяха подготвени дигитално и изпратени на участниците. Самите награди, както и материалите, които получиха участниците в конференцията, не включваха неща, направени от хартия. Идеята се прие много радушно както от всички участници в конференцията, така и от спонсорите на събитието, от които получихме поздравления за идеята. Сборникът с пълния текст на докладите, който се издава след всяка проведена конференция, също вече ще бъде само в електронен вид.

Конференцията традиционно се организира от катедра „Екология и ООС“ към Биологическия факултет и Екологичния студентски екип за творческо развитие и академични постижения ЕСЕТРА, с партньорството на Студентския съвет на ПУ „Паисий Хилендарски“. Целта на конференцията бе да предостави възможност на студентите от ПУ и други висши училища от страната да развият своето екологично и биологично мислене, както и да представят своите научни и научнопопулярни разработки. Акцентира се върху екологията, но се представят също и доклади от всички области на биологията и методиката на обучението по биология. За поредна година в конференцията се допуска и участието на докторанти и млади учени, които да представят своите научни разработки. Паралелно с конференцията протече и традиционният фотоконкурс, който и тази година бе под надслов „Природата в кадър“. Представени бяха 21 доклада на екологична и биологична тематика, а във фотоконкурса се включиха 7 студенти. Имаше участници от различни краища на страната – София, Перник, Бургас, Шумен и Свищов.

Научното жури бе представено от проф. д-р Веселин Баев (заместник-декан на Биологическия факултет по научноизследователска, проектна и международна дейност), проф. д.б.н. Дилиан

Доц. Ивелин Моллов

Георгиев (ръководител на катедра „Екология и ООС“), доц. д-р Ивелин Моллов, доц. д-р Гана Гечева, доц. д-р Славяна Петрова и гл. ас. д-р Весела Янчева (преподаватели от катедра „Екология и ООС“).

Тази година на конференцията бяха поканени и 6 гост лектори, които изнесоха изключително интересни пленарни доклади. Първият ни гост лектор – Елена Цингарска от Сдружението за дива природа „Балкани“, направи „взриви“ залата с пленарния

си доклад „Изследвания върху екологията на вълка в България – семейни групи, семейни територии, модели на разселване“, който предизвика множество въпроси в залата. Вторият гост лектор, Борислава Димитрова (координатор по проекти на „Майна Таун“), представи пленарен доклад на тема „От идея до устойчива общност – как Re:Bazaar свързва хора и каузи“. Последваха я доц. д-р Кирил Василев от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН с пленарен доклад на тема „Състояние и съвременни подходи на проучване на растителността на България“; инж. Кристиан

Ковачев и Катерина Исаева от РИОСВ – Смолян, с пленарен доклад „Природни нарушения (ветролом/ветровал) в Защитена местност „Караджа дере“ и влиянието им върху горските природни местообитания от Националната екологична мрежа НАТУРА 2000“; Александър Караджов от РИОСВ – Смолян, с представяне на книгата си „2245 км“.

Първото място в конференцията бе отредено за Свилен Чешмеджиев (докторант в Националния природонаучен музей при БАН и ръководител на проекти в Българското дружество за защита на птиците), който силно впечатли журито и публиката с доклад на тема „Изкуствени платформи в помощ на къдроглавия пеликан (*Pelecanus crispus* Bruch, 1832) в България“. Допълнителен интерес у присъстващите предизвика и пластмасовият макет в реален размер на къдроглав пеликан, който участникът беше донесъл със себе си. Втора награда взе Белослава Генова (докторант в Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН) за доклад на тема „Растителността на град Пловдив – предварителни

Гост лекторът Елена Цингарска изнесе пленарен доклад

Лаборатория в Биологическия факултет ще носи името на проф. д-р Илиана Велчева

По време на конференцията „Екологията – начин на мислене“ бе оповестено решението Учебната лаборатория по екология и опазване на околната среда да носи името на проф. д-р Илиана Велчева в знак на почит и уважение към нея – като обичан колега и дългогодишен ръководител на катедра „Екология и ООС“ (от 2005 до 2023 г.)

През 2003 г. по идея и под ръководството на проф. Велчева се организира и проведе първата студентска научна конференция „Екологията – начин на мислене“. От 2009 г. до сега провеждането на тази студентска конференция се превръща в традиция, като тази година се проведе седемнадесетото поредно издание. На 11.12.2017 г. към катедрата се създаде и продължава да функционира студентският клуб ЕСЕТРА, чиято цел е организирането на образователни, научни и други дейности със студенти и докторанти. Учредяването на клуба също се осъществи с незаменната помощ на проф. Велчева.

Под ръководството на проф. Велчева успешно са защитили 19 докторанти и над 50 дипломанти – бакалаври и магистри. Проф. Велчева създава и една от първите магистърски програми на Биологическия факултет – „Екология и опазване на екосистемите“ (открита в ПУ „Паисий Хилендарски“ през 2006 г.), а по-късно и „Екология, управление и контрол на околната среда“ (2011 г.).

Нейните научни интереси включват обща екология, водна токсикология и мониторинг на околната среда. Проф. Велчева беше еколог и природозащитник, работещ в областта на замърсителите и биомар-

Проф. Илиана Велчева

керите в рибите и мидите. Тя е първият изследовател в България, приложил мултибиомаркерния подход в екологичната токсикология, и е сред малцината, които изследват процесите на биоакмулиране и биоманнификация на множество антропогенни замърсители в риби и миди както в полеви, така и в лабораторни условия.

Част от колектива на катедрата „Екология и ООС“ основава и участва в редакционната колегия на специализираното научно списание за екология „Ecologia Balkanica“. То бе създадено от проф. Велчева, която беше главен редактор от 2009 г. до 2023 г. Списанието излиза два пъти годишно и се реферира в множество бази данни, включително Web of Science и Scopus.

Проф. Велчева беше и директор на филиала на ПУ „Любен Каравелов“ в гр. Кърджали през периода 2014 – 2021 г. Проф. Велчева беше и член на Съюза на учените в България – Пловдив, където дълги години беше председател на секцията по биология.

Лабораторията, наименувана на проф. Илиана Велчева

➔ От стр. 22

„Екологията – начин на мислене“...

резултати“. Белослава отпразнува символичен „юбилей“ в „Екологията – начин на мислене“, тъй като първото ѝ участие в конференцията е било точно преди 10 години, тогава още ученичка. Третото място зае Теодора Йосифова (Лесотехнически университет, специалност „Ветеринарна медицина“) с доклад на тема „Стопанско и медицинско значение на странични продукти, получени при отглеждането на едногърба камила (Camelus dromedarius L.)“.

Тази година почетната награда „Благовест Темелков“ бе връчена на Синем Мехмедали (магистърска програма „Екология, околна среда и екосистемни услуги“), която представи изключително интересен доклад на тема „Херпетологичната колекция на Регионалния природонаучен музей – Пловдив“.

Спонсорите на събитието също бяха подготвили награди за най-изявените участници: специална награда от РИОСВ – Пловдив, получиха: Мина Бонева (ТУ – София, спец. „Инженерна екология“); Стилян Василев (Химикотехнологичен и металургичен университет – София, спец. „Химично инженерство с изучаване на немски език“, 3. курс); Стефан Петров (Институт по молекулярна биология, „Академик Румен Цанев“/199-о ОУ „Св. ап. Йоан Богослов“, гр. София).

Специални награди от БДЗП: Стефан Петров (ИМБ – БАН/199-о ОУ „Св. ап. Йоан Богослов“, гр. София); Азра Господинова (Лесотехнически университет, спец. „Ветеринарна медицина“) и Александра Иванова (ПУ „Паисий Хилендарски“, катедра „Органична химия“, докторант).

Специални награди от ФПС „Зелени Балкани“: Калина Манчева и Яна Пенева (Лесотехнически университет, спец. „Ветеринарна медицина“).

Специални награди от Асоциацията на младите учени в България: Свилен Чешмеджиев (докторант в НПМ – БАН, и ръководител на проекти в БДЗП); Мина Бонева (ТУ – София, спец. „Инженерна екология“) и Соня Любова (докторант по методика на обучението по биология – ПУ „Паисий Хилендарски“). Специални награди от Регионалния природонаучен музей – Пловдив: Мина Бонева (ТУ – София); Стефан Петров (ИМБ – БАН/199-о ОУ „Св. ап. Йоан Богослов“) и Меги Дакова (Физико-технологичен факултет на ПУ).

Първата награда във фотоконкурса спечели Мина Бонева (ТУ – София), второ място – Соня Любова (ПУ „Паисий Хилендарски“), и трето място – Ивелин Илчев (ПУ „Паисий Хилендарски“, спец. „Биология“, IV курс – задочно обучение).

Поради големия брой на участниците организационният комитет ги раздели в два потока, като докладите се представяха паралелно в 14. и 15. аудитория на Биологическия факултет. Въпреки трудностите от подобен характер ентусиазмът на студентите беше впечатляващ. Представителите на Студентския съвет и Студентския клуб ЕСЕТРА бяха безупречни в изпълнението на задачите по организацията на конференцията, която отчитаме като изключително успешна благодарение и на техните усилия.

Вестник „Пловдивски университет“

ISSN 2815-4592 (print), ISSN 2815-4606 (web)

Главен редактор: Тильо Тилев, тел. 032/261 477

Електронна поща: tiliotilev@uni-plovdiv.bg; vestnik_pu@abv.bg

Коректор: Гергана Иванова. Предпечат: Георги Ташков

Печат: Пловдивско университетско издателство

Адрес на редакцията: Пловдив, ул. „Цар Асен“ № 24

Как Иван Вазов дописва песента за Борислав

Проф. д-р Хюсеин МЕВСИМ

Няколко думи за „Борислав“ и Борислав

Бързам да уточня, че в случая става дума за песента, която се пее в чест на победоносното завръщане в столицата Търновград на главното действащо лице от едноименната „историческа драма в пет действия из царуването на Ивана Асеня II“ от Иван Вазов, когото авторът представя като „велик воевода, 30-годишен младеж, красив и юначен. Характер буен и поривист“ (Вазов 1978: 11). С премиерния спектакъл на „Борислав“ се открива сезонът 1909/1910 г. на Народния театър. Приема се, че с тази своя втора (след „Към пропасть“) историческа драма Иван Вазов се доближава още по-плътнo до възрожденската традиция на историческата драматургия (Пътова 2023: 230), че Борислав представлява неговата реплика на Васил-Друмевия герой Иванко. Макар да не спечелва благосклонността на театралната критика, драмата се радва на възторжен зрителиски успех и читателски интерес – още същата година се издава като самостоятелна книга, с последвало преиздание през следващата. Историческата драма, в която „събитието произлиза около 1237 г.“, бързо и трайно се вписва в репертоара на столичните и провинциалните театри, като продължава да се играе и в по-ново време. Под силното въздействие на драмата маестро Георги Атанасов създава едноименната опера „Борислав“ (1910), която също има успешен сценичен живот.

Известно е, че Иван Вазов използва като историческа основа на творбата си „Хроника“ на византийския историк от XIII в. Георги Акрополит. Като драматург авторът се интересува от проблемите на дълга към отечеството, държавническата отговорност и личната жертва. Главното действащо лице Борислав е смел и самоотвержен военачалник на българския цар, отличава се с преданост към владетеля и държавата. Иван Вазов обмисля и пише драмата си продължително време, за което свидетелства кореспонденцията му с Иван Шишманов, към когото често се обръща за мнение.

Целта на настоящия текст е да запознае с един интересен казус, в който авторът дописва и удължава художествения си текст по конкретна молба. Читателят ще си спомни, че в началото на въпросната драма, по-конкретно в Първо действие, Явление 3, когато след шестмесечно отсъствие Борислав се завръща с подобаваща тържественост в престолния град, „с красно юнашко чело под лавровия венец на победата“ (Вазов 1978: 16), улиците почерняват от ликуващи посрещачи, народът му целува ръцете, момите му хвърлят китки и пеят песни. „Отвън дружно се пее“, отчита ремарката:

*Сбирайте се, моми млади,
вийте венци, росни китки,
ясни песни нагласете.
Юнак иде, юнак славен,
Борислав от бой се връща.
Под коня му земя трежи,
сабията му светкавица.*

(Вазов, 1978: 15 – 16)

Странната молба, породена от „малка мъка“

До 1913 г. песента за Борислав е известна с цитираните седем стиха. През споменатата година един учител по музика устройва в Пловдив празнично утро „За родината“, в чиято програма помества и песента за Борислав, скоро композирана от Петър Бояджиев. Допускам, че композиторът се заема с написването на музиката по молба на учителя по пеене. Да, но точно тук се появява „малка мъка“. Нито учителят, а още по-малко децата, са доволни от обстоятелството, че текстът на песента е твърде къс – седмиостишие, чието хорово изпълнение започва и завършва едва ли не едновременно. Това дава основание на учителя да се обърне с писмо към автора, в което от името на децата го умолява да допише, да удължи текста на песента, за да стане по-пригоден за хорово изпълнение. Разбира се, ако намира за необходимо; уважението към творческата воля на автора изрично е подчертано. За да бъде по-убедителен, учителят прилага в писмото си нотите на хубавата музика.

Кой е този учител по музика?

Учителят по музика е Димо Бойчев – хоров диригент и музикален педагог, който полага основите на българската професионална музика; родоначалник на детските музикални китки, популяризатор на детското хорово пеене и детската оперета. Роден през 1878 г. в с. Ичера, Котелско, в абаджийско семейство, той завършва основно образование в родното си село, като още от малък започва да проявява музикалната си дарба, участва активно в ученическите хорове. Постъпва в средното педагогическо училище в Сливен, а впоследствие се премества в Казанлък. През лятото на 1895 г. е препоръчан да следва в синодалното певческо училище в Москва на разностики на Българската екзархия. Развълнуван, 17-годишният Димо Бойчев се представя на екзарх Йосиф I в Ортакьой край Босфора и с покрусата узнава, че стипендията вече е заета. През 1896 г. образува първия български смесен селски хор в с. Градец. През есента на 1898 г. специализира четири месеца в Императорското музикално училище в Одеса. Без завършено висше музикално образование започва дългата му учителска и педагогическа кариера в страната и в чужбина, на която отдава и посвещава (с незначителни прекъсвания) целия си живот.

Отличен тенор, Димо Бойчев се установява в Пловдив, където продължава учителската си практика. От 1.09.1902 до 15.10.1904 г. е учител в Пловдивското първоначално училище (ЦДА, ф. 246К, оп. 3, а. е. 691, л. 3). Тук през 1904 г. със своя детски хор представя оперетката „Лъжите на маркизата“ от Луи Бордес. Следващата година слага началото на първата детска музикална китка в България, след което заминава на специализация в Музикалното училище в Киев. След една година се връща към любимата учителска професия:

от 10.10.1905 до 3.08.1911 г. е учител в Пловдивското първоначално училище; от 1.09.1911 до 31.08.1919 – в различни столични първоначални училища, а от 1.09.1917 до 14.09.1923 – учител в Софийската прогимназия. Благодарното начинание, на което Димо Бойчев желае да се посвети изцяло, е музикалното възпитание на малките. И успява, тъй като за кратко време в цялата страна се създават детски музикални китки, вдъхнали любов към музикалното изкуство у малките.

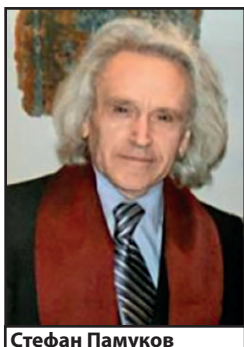
Димо Бойчев е дълбоко убеден, че музикалното възпитание трябва да започне още от детска възраст. Успехът на детските музикални китки е голям и скоро те се налагат в музикалния живот на страната. Концертите в Пловдив и из цяла България привличат вниманието на композитори и поети, които започват да съчиняват детски стихове и песни за нуждите на китките и училището. Редом с песните китките изпълняват оперетки от Георги Атанасов, Любомир Пипков и др.

По свой почин, без никаква държавна или каквато и да е друга подкрепа, Димо Бойчев организира пет летни детски музикални курса: два в Сливен и по един в Бургас, Варна и Шумен, чиято цел е да се популяризира детското хорово пеене. Въпросните курсове трасират пътя за създаването на местни детски музикални китки.

От есента на 1923 г. Димо Бойчев е учител по пеене, четене и богослужение в Българското трикласно училище „Йосиф I“ в Истанбул. Според собствените му признания той се отправя към града край Босфора заради мекия южен климат, който очаква да се отрази благотворно на здравето му. Цели 12 години той е незаменен титуляр в училището, развива неуморна извънучебна и извънучилищна обществена дейност, ценен и почитан от ръководство, ученици и родители, от цялата българска общност в града, която се състои предимно от македонски българи. Няма да е пресилено да се каже, че по време на престоя си в Истанбул той се превръща в сплотяващата и обединяваща фигура на непрекъснатата оредяващата българска общност, импонира с безкористната си професионална и човешка отдаденост, с високото чувство за дълг, принципност и дисциплина (Мевсим 2023: 252). Дванадесет години, прекарани в близко-далечния град, в тесния кръг на българската общност, разпръсната из четирите широки краища на бившата столица, сред деца в чуждоподобно училище със свои специфични трудности, които с усърдие и търпение учи на четмо и писмо, възпитава сетивата им към народната музика и насажда у тях любов към българското песенно творчество, активира българските композитори, като им „поръчва“ мелодии към различни текстове.

Възпоменателна изложба с книги на писателя Стефан Памуков в Университетската библиотека

На 7 май 2025 г. в Централната университетска библиотека бе открита изложба с издания на Стефан Памуков – литературен историк и изследовател. Неговото литературно наследство включва близо 30 заглавия плюс многобройни публикации в периодичния печат. Изложбата продължи до края на месец май, като някои от книгите можеха да бъдат закупени на преференциални цени. Изложбата бе осъществена със съдействието на неговата дъщеря – Милена Памукова.

Стефан Памуков

Още като студент Стефан Памуков започва да събира епистоларното наследство на редица наши големи писатели, благодарение на което се появяват книгите с неизвестни дотогава писма на Пейо Яворов, Лора Каравелова, Мина Тодорова, Елин Пелин, Тодор Г. Влайков, Димитър Бояджиев, Александър Балабанов, Яна Язова и др. Той е много близък с две от първите дами на българската поезия – Елисавета Багряна и Дора Габе.

Стефан Памуков с удивително постоянство изследва не само българската литературна класика, но и европейската. В резултат идват изданията, посветени на италианската, френската, английската, руската, немската, шведската литература. Той прави и биографични портрети на известни личности и творци – Александър Пушкин, Ван Гог, принцесата на Уелс лейди Даяна и др.

➔ От стр. 24

Другата дейност, на която Димо Бойчев се посвещава, произтича от обича му към народната песен. Той започва да записва народни песни в родния си край, впоследствие в Добруджа и на други места из страната, като голяма част от тях по-късно са поместени в сборниците, които издава. Същевременно се явява автор и съавтор на учебници по пеене, на монография за Емануил Манолов и др. По негова инициатива са отпечатани либретата на детските оперетки и редица песни от Ангел Букорещлиев, Георги Атанасов и др. Сам той е автор на много детски песни, а през последните години от живота си взема участие в съставянето на различни тематични сборници.

Безспорни са заслугите на Димо Бойчев за развитието на българската детска и училищна песен и въобще на художествената музика, особено в първия период на нейното развитие. Сам добър музикант и педагог, той подпомага оформянето на много талантливи музиканти, които впоследствие заемат отговорни постове в музикалния живот. Не по-малки са заслугите му в създаването на детска и училищна музикална литература; свързва своето дело най-вече с началото и развитието на българската детска опера. Димо Бойчев поощрява Георги Атанасов, Панайот Пипков, Мишо Тодоров и др. композитори да напишат своите хубави детски оперети, играни навсякъде из страната. Позабравеният днес хоров диригент умира в София (1966).

Приятната изненада

Едва ли Димо Бойчев е допускал, че народният поет толкова бързо ще откликне на странната му молба. И въобще дали ще откликне? С това си обяснявам приятната му учуденост, когато само след няколко дни получава писмо от Иван Вазов със следното кратко, но ясно съдържание:

*Уважаемий г[н] Бойчев,
Изпращам ви тука продължението на Бориславовата песен.
За да стане актуална, може името Борислав в първия куплет да се замени с млад герой, или с чакан гост, или с хубав гост.*

30 април 1913 г.

С поздрав: Ив[ан] Вазов

След добавката на автора, която давам тук в курсив, в пълния си вариант текстът на песента изглежда така:

*Сбирайте се, моми млади,
вийте венци, росни китки,
ясни песни нагласете.
Юнак иде, юнак славен,
Борислав от бой се връща.
Под коня му земята треши,
сабията му светкавица.
Пейте, моми гласовити,
пейте песни за юнака,
за юнака, за героя.*

*Добре дошъл, сив соколо,
твоят името – наша гордост,
твоята слава – наша слава.
Майко мила, зарадвай се,
срещни сина лавроносца,
целуни му ти венците,
пролей съзри ти от радост,
че герой си син родила,
кой България прослави.*

Как Иван Вазов дописва...

Както се вижда, Иван Вазов добавя 12 стиха, така че с продължението песента вече се състои от 19. Продължението се вписва в същия тържествен, венчевален дух; разширяват се описанието и характеристиката на героя, навлизат сравнения и преки обръщения („сив соколо“) в народно-песенна стилистика и образност, внушена е гордостта на народа от храбрия му син, което поражда и чувството за единение с него („твоята слава – наша слава“). Въвеждането на родната майка интимизира обстановката; Борислав е свален от високото (и абстрактното) пространство на героичното, което го прави по-земен и естествен, един от народа. Майката се радва на славата на сина си, гордее се, че е родила такъв юнак. Ръкописът на песента се съхранява в личния архив на Димо Бойчев. Няма никакво съмнение, че с продължението си песента става по-плътна и убедителна.

Вместо заключение

Смятам, че в последвалите музикални утра и прояви песента за Борислав вече се пее в пълния ѝ вариант. Макар Димо Бойчев да съобщава за този факт още през 1926 г., и то по страниците на влиятелен вестник (*Мир*, г. XXXII, № 7824, 30.07.1926, с. 3), на който самият патриарх на националната литература в различни периоди сътрудничи активно, в следващите издания на историческата драма дописаната част не е отразена. Изнесенният случай в по-общ план свидетелства за интересното битие на литературната творба, за вечната ѝ отвореност във времето, а в частност е доказателство за отзивчивостта на класика Иван Вазов към читателските потреби и нагласи, за почитането му „вслушване“ в гласа на възприемателя.

„Понеже смятам, че този факт все има, макар и малко, значение, реших да го изнеса в печата“ – така завършва дописката на учителя по пеене Димо Бойчев, пред чието чувство за историзъм и историчност съм имал възможност да се възхищавам и по друг повод (Мевсим 2020: 89). Бих желал да изразя надеждата си, че съставителите на следващите издания на Иван-Вазовите пълни или събрани съчинения ще се съобразяват с този казус на дописване на песента за Борислав.

ЛИТЕРАТУРА

Вазов (1978). Иван Вазов. Събрани съчинения в 22 тома, том седемнадесети, София: Български писател.

Мевсим (2020). Хюсеин Мевсим. „Спомените на учителя Димо Бойчев за Българското трикласно училище „Йосиф I“ в Истанбул“, *Известия на Държавните архиви*, 119, 88 – 127, София.

Мевсим (2023). Хюсеин Мевсим. „Музикално-педагогическата дейност на учителя Димо Бойчев в Истанбул (1923 – 1935)“, *Любословие*, 23, 234 – 258, Шумен.

Мир, г. XXXII, № 7824, 30.07.1926, с. 3.

Пътова (2023). Николета Пътова. Българската драма и театър: критическа хроника (1866 – 1910). София: Издателски център „Боян Пенев“.

Централен държавен архив (ЦДА). Фонд 246К (Българска екзархия), опис 3, архивна единица 691, лист 3.

Слово за проф. д.ф.н. Никола Балабанов

Когато се провежда такъв значим научен форум по физика като Националната конференция по въпросите на обучението по физика в Пловдив, най-естествено е да се спомене името на проф. д.ф.н. Никола Балабанов – винаги активен участник в тези конференции, много често техен организатор и създател на Младежката сесия към тях.

Думите, с които ще говоря за него, са породени от благодарността и възхищението ми като негова ученичка и от дълга ми на по-млад колега.

Няма да изброявам статии, приноси, заглавия на книги и други, защото те са много, а времето е ограничено. Ще говоря с неговите думи и изрази, с които се надявам да си спомним за него и изкажем уважението си към приноса му в света на физиката.

Професор Балабанов е емблематична личност за Пловдивския университет, за Пловдив и в национален мащаб. Пътят му в пространството и времето се свързва винаги с начална скорост: Той е един от основателите на Пловдивския университет, първият негов щатен асистент, който „му предава ускорение за движение и развитие“ повече от 64 години. Той е първият доктор на физичните науки и първият професор по физика в Пловдив, първият достоен с Академичен орден за заслуги.

Започвайки като млад асистент, подобно на „квантова частица“, успява да пробяга едновременно с високо темпо четири коридора – на университетски преподавател (учител, както обичаше да се нарича), на учен, на администратор и на писател.

Като учен проф. Балабанов е ръководител на 8 защитили докторанти, автор е на повече от 100 научни публикации, на десетки популярни статии и 12 книги. Неговата „ядрена пътека“ в академичната кариера започва в сътрудничество с проф. Елисавета Карамихайлова и достига до висоти, признати от научната общност не само в България. Като учен той призоваваше „да се открият тайните на природата, за да се разкрие, че светът е прекрасен и хармоничен, и задача на науката е да разкрие тази красота и да служи на хората“. Той радееше да хуманизира физиката, защото „бъдещето е застрашено не толкова от натрупаните уранови запаси, колкото от дефицит на духовност“.

Като администратор проф. Балабанов се движеше отново възходящо: 25 години ръководител на катедра „Ядрена физика“ – време, в което тя се радваше на плодотворни години, след това заместник-ректор, а после и ректор на Пловдивския университет, по-късно и декан на Физическия факултет. Принципите на управлението му бяха: добра подготовка, приемственост и уважение към другите.

Проф. Балабанов беше не само отличен популяризатор на физиката и науката, но и даровит писател с тънко чувство за хумор, академична прецизност и богата словесна изразителност. Наричан е „сладкодумецът на българската физика“. Книгите си той посвети на проблеми на физиката, на съвремението, на велики личности (Найден Геров, Йоаким Груев, Христо Г. Данов, Елисавета Карамихайлова и др.) Има основна роля при подготовката на Алманаха на Пловдивския университет по случай 50-годишнината му. Години наред беше редактор на сп. „Светът на физиката“ и негов стожер. Интересен е погледът му към историята, фокусиран върху представата, че „от миналото трябва да се вземе жаравата, а не пепелта“.

За него казват, че е „най-добър литератор между физиците и най-добър физик между филолозите“. Учен с „хуманитарни“ уклони и с копнеж да примири „физиците“ и „лириците“.

В ролята му на учител помним проф. Балабанов като обаятелен лектор с увличащо слово. Неговата преподавателска дейност

Проф. Балабанов беше добър оратор и пълнеше залите. Снимката е от неговата 75-годишнина, чествана през 2012 г.

може да се нарече „светоносна“. Хиляди негови възпитаници, въоръжени със знания по атомна и ядрена физика, са радиационното поле, което покрива цялата страна. Искани ми се да вярвам, че е предизвикал верижна реакция за размножаване на знания, която е не по-малко полезна от верижната реакция, протичаща в активната зона на ядрения реактор. Неговият съвет и пожелание към студентите беше: „Не спирайте! По-далеч и по-високо“. Половинвековната си работа със студенти

той оценяваше като „висша награда и дар от живота“.

Като личност професорът беше забележителен за Пловдив и открояващ се за университета. Винаги усмихнат, чаровен, енергичен, необикновен, отдаден на науката и преподаването. Мнозина между нас, тук и сега, го познават и помнят с благодарност и уважение, но има и млади хора, които трябва да знаят за него, да го почитат и да пожелаят да следват примера му.

10.04.2025 г.

Проф. д-р Желязка РАЙКОВА

И тази година студентите неоелинисти превеждат съвременен гръцки поет

Кабинетът на младия преводач неоелинист отново става литературен мост между гръцката поезия и академичната ни общност. Преводаческото трио Стела Божикова, Стефани Танева и Теодор Тодоров от четвърти курс на специалностите „Балканистика“ и „Лингвистика с бизнес администрация“, под редакцията на преп. Величка Гроздева, с вникване в детайла и във фразеологията пресътвори стихотворението „Аматори“ от Сотирис Саракис. Оригиналният е публикуван в поетическата книга „Улица Колокотрони“ (изд. „Кукида“, Атина, 2024).

За автора можем да твърдим уверено, че е приятел на неоелинистите в Пловдивския университет. Той гостува тук в края на май 2013 г. в рамките на традиционния Национален студентски конкурс за превод на новогръцка поезия и проза, донесъл тогава отличия на петима наши студенти. Сотирис Саракис е роден през 1949 г., а от 1967 г. живее в Атина. Издал е десет стихосбирки, но негови стихове можем да открием също в антологии и онлайн. Част от стихотворенията му са преведени на различни европейски езици. Електронната кореспонденция с поета във фазите на превод и редакция даде увереност на младите преводачи, че не „предават“ автора. Той пък им благодари за упоритата преводаческа работа и интереса към поезията.

Сотирис Саракис

АМАТЬОРИ

Деца, като играехме по улиците, играехме на празните места, из махалите и къде ли още не играехме, после дойде учителят, каза, пренебрегват уроците си, после дойде теологът, игра си играете, смърми ни, дойде регулировчикът смръщен, преминахте всички граници, обвини ни, неканен дойде треньорът, вкупом

ни отхвърли, за отбор не ставате, изрече, аматори;

хубаво беше, когато играехме като деца из махалите, по улиците, на празните места.

Впечатляващо представяне на преподаватели и докторанти от Пловдивския университет на XXXI Епископ-Константинови четения

На 15 и 16 май 2025 г. Шуменският университет събра над сто изследователи за 31-вото издание на престижната научна конференция. Сред най-известните участници отново бяха младите учени от Пловдивския университет, които се представиха със следните разработки:

- докт. Величко Тезяхов – задълбочен анализ на еклисиологията при св. Максим Исповедник;

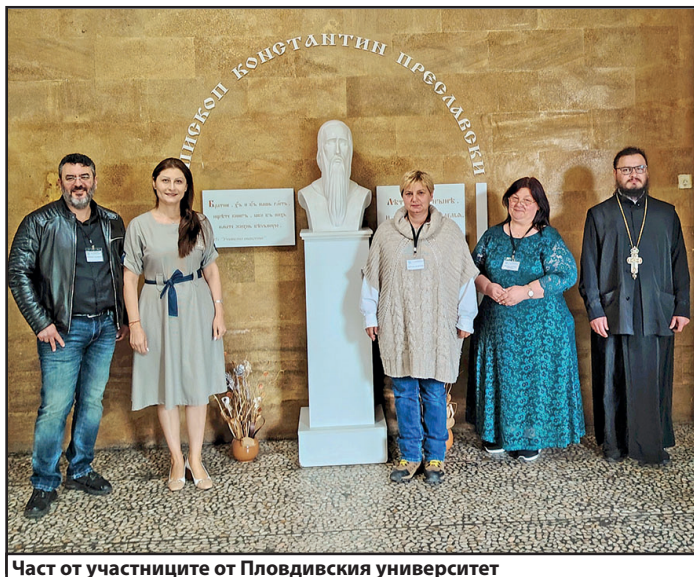
- архим. Панкратий (Кольо Бузов) – обзор на духовното и културното значение на камбанния звън;

- докт. Иванка Петрова – актуален модел за преподаване на вероучение в държавното училище и приноси идеи за педагогическите практики;

- докт. Веселина Ботева – изследване на духовната мотивация при потребители на здравни и социални услуги в Южния централен регион.

Впечатляващо беше представянето и на останалите представители на Пловдивския университет – всеки от тях доказан специалист в своята област:

- доц. д-р Адриана Любенова анализира влиянието на майчи-

Част от участниците от Пловдивския университет

ния език върху идентичността на българските диаспори;

- гл. ас. д-р Ева Ковачева – с богословски поглед към разликата между Рая и Царството Божие;

- доц. д-р Яна Роуланд – с литературно изследване върху писмата на Елизабет Барет Браунинг;

- д-р Таня Янкова – с архетипни модели в поемата „Ангели“ на Юлиуш Словаки.

Задълбочените интерпретации, сигурната методология и ясният академичен стил заслужиха висока оценка от аудиторията и модераторите, а въпросите след докладите продължиха и извън залата. Така младите изследователи не само защитиха името на Пловдивския уни-

верситет, но и показаха, че докторантската школа на нашата алма-матер формира ярки, критични и социално ангажирани учени.

Успешното представяне, синергията между докторантите и техните ментори затвърдиха репутацията на ПУ „Паисий Хилендарски“ като водещ център за хуманитарни и богословски изследвания, което обещава силно присъствие и на бъдещите научни форуми.

IN MEMORIAM

Сашко Павлов

1950 – 2025

Първият ми учител и приятел, който преди 28 години откри, насърчи и разви силните ми страни в превода и английския език. И нито за миг не упрекна слабите. Направи го с много широко сърце и усмивка.

Първият ми университетски пример, че смехът, иронията, хуморът на бохема и по-мъдрият, лежерен поглед към света са в пъти по-значими за човек от твърде сухата и строга академична среда. Което при него никога не означаваше липса на професионализъм!

Първият преподавател в живота ми, който ме остави сам да водя семинар и упражнение по теория на превода в Ректората. Довери ми се напълно. Прекарвали сме цели дни в превеждане на Блейк, Колридж, Байрон, Шели, Кийтс, Уърдсуърт – в залите след упражнение, у тях, на пейка вън, в кафенето... Бях първият, който прочете всичките му варианти на *John Anderson my jo*, *John* на Бърнс, с които безкрайно се гордееше. А той – моите на Фрост, с които после спечелих конкурса за превод на ВТУ. Мечтаеше да направим сборник с множество обяснения при превода, вълнуваше се от възможността да опишем абсолютно всички тънкости, и то над творби, които проф. Шурбанов никога не е превеждал.

Един път, няма никога да го забравя, ни поразих с блестящия си усет за превод на Блейк. Ставаше дума за алитерация на *w* само в четири срички – *the wild winds weep*. Мъчна работа, не е за всеки. Ние мълчим. Вариантите ни са крайно неспособни. Той обаче не се предава. Усети в стиха някакви ветрове, фучене, плач, необуздана природа, готическа мистика... нещо се вгълби дълбоко, потъна в

превода, просветна му, изправи глава и в пълната тишина пред всички, като същият вятър ни отвя с едно поетично:

Вийн вихър вън...!

Не помня подобни тръпки от истински вятър аз, както тези, които получих тогава след неговото блестящо попадение!

Не е бил случай да не ме спре с колелото на улицата и да не дръпнем минимум половин час сладки приказки. Понякога, щом ме видеше, забравяше изобщо къде е тръгнал. Подозирам, че и на държавния изпит бе вдигнал оценката ми с половин единица.

Беше искрен веселяк, извираше му отговор естествено, попикивал е от смях огромни аудитории с безбройните си шегички, и то десетки години. С риск да го сметнат за луд, той си остана докрай ексцентрик, отвъд статуквото, изключително силен характер, подплатен с много знания, доброта и автентична харизма. Със сигурност всички мои колеги тук могат да напишат сума свои истории с него. Не на всекиго се нравеше, но никога не е бил формалист, натегащ, кречетало, мазник или лисица. Всичко искаше с хумор, топлина, широка кройка, бонвивански дух и радост от живота. Любов към цветенце, хайванче, студент, приятел, катедра, близки, към всички! Брада в люляк, брада в мартиница. И винаги с едно наздраве!

Много ще ми липсваш, Учителю!

Светъл да е пътят ти, Сашко Павлов!

Вийн вихър вън!

Добромир РУСЕВ

С множество събития и юбилейна научна конференция бе отбелязана 30-годишнината от създаването на специалността „Педагогика на обучението по физическо възпитание“

Поредицата от събития през Седмицата на спорта предшества кулминацията на честването на една от най-предпочитаните специалности в Пловдивския университет. На 16 май 2025 г. в Спортната зала на висшето училище тържествено беше отбелязана 30-годишнината от създаването на специалността „Педагогика на обучението по физическо възпитание“. След което се проведе и Юбилейна научна конференция с международно участие на тема „Физическо възпитание и спорт – споделени практики, предизвикателства и перспективи“.

Гости на церемонията бяха заместник-министърът на младежта и спорта Петър Младенов, кметът на Община Пловдив Костадин Димитров, заместник-кметът с ресор „Спорт и младежки дейности“ Николай Бухалов, кметът на общината в периода 2019 – 2023 година Здравко Димитров, доц. д-р Борян Янев – заместник-ректор на Пловдивския университет, декани на факултети във висшето училище, доц. д-р Тодор Маринов – заместник-декан на Факултета по педагогика в Националната спортна академия „Васил Левски“, проф. д-р Лъчезар Димитров – ректор на НСА в периода 2003 – 2012 година, трикратната световна шампионка по художествена гимнастика Мария Петрова, носителят на олимпийска, световна и европейска титла за българската борба Геор-

Официалните гости по време на честването на 30-годишнината на катедрата

ректорът доц. д-р Борян Янев. В него беше отбелязано, че рекордът на възпитаничката на ПУ Стефка Костадинова в скока на височина е останал ненадминат цели 37 години. В тази връзка ректорът отправи пожелание към всички присъстващи професионалната им летва никога да не пада, защото спортът не е само състезание – той е начин на живот, както казва самата Стефка Костадинова.

„Поздравявам ви по случай 30 години от създаването на специалността „Педагогика на обучението по физическо възпитание“. Това са 30 години на вдъхновение, дисциплина и хъс – впечатляващо постижение!“, отбеляза заместник-министърът на младежта и спорта Петър Младенов. Той благодари на преподавателите, че изграждат ценни умения у младите хора и ги учат не само на знания и умения, но ги превръщат в отговорни личности и бъдещи медалисти. И подчерта, че приносът на ПУ в развитието на образованието и спортните политики в страната е изключително важен.

Кметът на Община Пловдив Костадин Димитров заяви, че събитието бележи значим юбилей – три десетилетия на устойчива традиция, академична приемственост и принос към развитието на физическото възпитание и спорта в Република България. Той поздрави специално проф. Веселин Маргаритов за ключовата му роля на инициатор, вдъхновител и дългогодишен двигател на тази специалност, която е утвърдена като водеща в страната и продължава да бъде източник на иновации, академична култура и вдъхновение за студентите и преподавателите.

Приветствия по случай юбилея поднесоха също Николай Бухалов, Мария Петрова, д-р Оливер Кьоних, д-р Зигфрид Волф, деканите на факултети и други. След официалната част започна работата и на Юбилейната научна конференция с международно участие на тема „Физическо възпитание и спорт – споделени практики, предизвикателства и перспективи“.

Моменти от състезанията, включени в Седмицата на спорта

ги Мърков, двукратният световен шампион и олимпийски вицешампион Живко Вангелов, Ружка Генова – директор на Спортното училище „Васил Левски“, д-р Оливер Кьоних от Австрия – председател на Европейската ВингТчун организация, д-р Зигфрид Волф от Германия – изпълнявал длъжността президент на немската федерация по карате.

Началото на официалната част постави изпълнение на университетския отбор по мажоретни спортове, който при дебютното си участие преди дни завоюва три златни медала в различни категории от Националния университетски шампионат по мажоретни спортни дисциплини.

Приветствие от името на ректора на Пловдивския университет проф. д-р Румен Младенов поднесе заместник-